EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.3.2021
COM(2021) 148 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, MAJANDUS- JA RAHANDUSKOMITEELE NING TÖÖHÕIVEKOMITEELE

Aruanne COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) kohta vastavalt nõukogu määruse (EL) 2020/672 artiklile 14

TERA: kuue kuu kokkuvõte

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Uudne vahend pandeemia sotsiaal-majandusliku mõju leevendamiseks

Käesolev aruanne on esimene poolaastaaruanne eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) kohta. Selles kirjeldatakse rahastu senist toimimist ja kasutamist ning antakse ülevaade selle sotsiaal-majanduslikust mõjust. TERA on 100 miljardi euro suuruse eelarvega kriisiohjevahend, mille Euroopa Liit (EL) on loonud selleks, et aidata liikmesriikidel COVID-19 pandeemia ajal kaitsta töökohti ja töötajate sissetulekuid.

TERA on jõuline solidaarsuse väljendus töökohtade ja majandustegevuse kaitseks ühtsel turul. TERA kättesaadavaks tegemiseks nõustusid kõik liikmesriigid andma ELile kahepoolseid tagatisi, et liit saaks võtta turgudelt laenu TERA laenude rahastamiseks.

Komisjon esitas ettepaneku TERA määruse kohta 2. aprillil 2020. See oli osa ELi esmastest meetmetest pandeemiale reageerimiseks. Nõukogu võttis TERA määruse vastu 19. mail 2020 ja liikmesriigid esitasid oma esimesed ametlikud taotlused augusti alguses. 100 miljardi euro suurune finantspakett sai siiski kättesaadavaks 22. septembril 2020, pärast seda, kui kõik liikmesriigid olid tagatislepingutele alla kirjutanud. Pärast määruse vastuvõtmist kiirendas komisjon rahastamisvahendi rakendamist tihedas koostöös liikmesriikidega ning valmistas ette kogu haldus- ja õiguskorra (nt kahepoolsed laenulepingud). Selle tulemusena tehti esimene väljamakse 27. oktoobril, vaid viis nädalat pärast finantspaketi kättesaadavaks tegemist.

EL emiteeris esmakordselt sotsiaalseid võlakirju, et rahastada TERA finantsabi liikmesriikidele. Käesolev aruanne käsitleb ka asjakohast andmete esitamist ELi TERA sotsiaalsete võlakirjade raamistiku punkti 2.4 alusel, eelkõige TERAst saadava tulu jaotamise ja mõju kohta.

Ulatuslik kasutuselevõtt

Liikmesriikide nõudlus TERA raames antava finantsabi järele on olnud suur. Alates TERA loomisest on nõukogu eraldanud komisjoni ettepanekute alusel üle 90 % 100 miljardi euro suurusest kogupaketist 18 liikmesriigile. Lisaks tegi komisjon 26. veebruaril ettepaneku anda finantsabi ka Eestile. Kolm suurimat toetussummat anti Itaaliale (27,4 miljardit eurot), Hispaaniale (21,3 miljardit eurot) ja Poolale (11,2 miljardit eurot). Algselt taotletud summasid vähendati veidi, et need vastaksid määruses sätestatud osakaalu ülempiiri, mille kohaselt kolmele suurimale toetusesaajale ei tohi kokku ette näha üle 60 miljardi euro. Ülejäänud liikmesriikidele eraldati soovitud summa: Belgia, Portugal ja Rumeenia said igaüks 4–8 miljardit eurot ning Horvaatiale, Iirimaale, Kreekale, Sloveeniale ja Tšehhile eraldati 1–3 miljardit eurot. Ülejäänud liikmesriikidele – Bulgaariale, Küprosele, Leedule, Lätile, Maltale, Slovakkiale ja Ungarile – eraldati toetust alla 1 miljardi euro.

Esimesed neli võlakirjaemissiooni TERA raames on olnud väga edukad, kogudes 2020. aasta oktoobrist 2021. aasta jaanuarini 53,5 miljardit eurot. Esimene 17 miljardi euro suurune tehing sooritati kahes osas edukalt 20. oktoobril 2020. Viis nädalat hiljem koguti kahe täiendava tehinguga peaaegu 40 miljardit eurot, mis katsid üle poole nende liikmesriikide

taotlustest, kes soovisid 2020. aastal suurte väljamaksete tegemist. Neljanda tehinguga 2021. aasta jaanuaris lisandus veel 14 miljardit eurot. Investorid märkisid emissioone mitmekordselt üle, keskmiselt üle 10 korra, mis tõi kaasa soodsad hinnatingimused, sealhulgas kuni 15aastase tähtajaga võlakirjade negatiivse tootluse.

TERA kasutamine toetust saavate liikmesriikide poolt

TERA kaudu abi saanud 18 liikmesriigist 15 kasutasid seda lühendatud tööaja kavade rahastamise toetuseks. Enamik toetust saavaid liikmesriike on taotlenud toetust ka selleks, et rahastada lühendatud tööaja kavadega samalaadseid kavasid, ja 14 nendest rahastavad füüsilisest isikust ettevõtjaid toetavaid meetmeid. Kõik liikmesriikide esitatud meetmed loeti abikõlblikuks. See tulenes liikmesriikide varasest kaasamisest vahendi rakendamise võimalikult kiiresse kavandamisse ja ettevalmistamisse, sealhulgas selle kohaldamisala täpsustamisse. Enamasti on toetust saanud lühendatud tööaja kavade puhul tegemist uute kavadega, mis on loodud COVID-19 pandeemiale reageerimiseks. Üheksa liikmesriiki taotlesid TERA raames ühtlasi finantsabi COVID-19 kriisiga otseselt seotud tervishoiukulude rahastamiseks.

2020. aastal toetas TERA hinnanguliselt 25–30 miljonit inimest, mis moodustab neljandiku toetust saavate liikmesriikide kogutööhõivest. See hõlmab ligikaudu 21,5 miljonit töötajat ja 5 miljonit füüsilisest isikust ettevõtjat, samal ajal kui lühendatud tööaja kavadest sai ELis kasu kokku 35 miljonit inimest. Liikmesriikide aruannete hinnangul toetati 2020. aastal TERA kaudu 1,5–2,5 miljonit ettevõtet ehk 12–16 % toetust saavate liikmesriikide ettevõtetest. Esitatud andmed on siiski puudulikud ja liikmesriigiti ebaühtlased.

2020. aasta lõpuks oli 80 % abikõlblikele meetmetele kavandatud avaliku sektori kogukulutustest juba tehtud. Aruandes on esitatud TERA raames antud finantsabi kavandatud ja tegelik kasutamine, mis põhineb kõigi, v.a ühe toetust saanud liikmesriigi esitatud andmetel. Liikmesriikide ajakohastatud andmed on osutanud avaliku sektori kulutuste mõningasele edasilükkamisele. Nad kulutasid 2020. aastal algselt kavandatust vähem ning kavatsesid 2021. ja 2022. aastal kulutada rohkem, kui 2020. aasta augustis teatati.

Peaaegu kõik liikmesriigid on juba kulutanud või kavatsevad kulutada kogu TERA raames eraldatud summa. Kolm liikmesriiki on praegu teatanud, et kavandatud avaliku sektori kulutused on väiksemad kui TERA raames eraldatavad summad. Need liikmesriigid on teatanud, et on juba võtnud või kavatsevad vajaduse korral võtta meetmeid kogu saadud finantsabi kasutamiseks, pikendades teatavatel juhtudel vastavates nõukogu rakendusotsustes sätestatud meetmete kestust. Vahendite kasutamist tuleks jälgida eelkõige nendes liikmesriikides.

TERA mõju esimene hindamine

Töötuse määra kasv toetust saavates liikmesriikides oli 2020. aastal selgelt aeglasem kui ülemaailmse finantskriisi ajal, hoolimata SKP järsemast langusest 2020. aastal. Kogutoodangu muutuste mõju töötusele 2020. aastal oli toetust saavates liikmesriikides varasemate suundumuste põhjal oodatust nõrgem. Töötuse määra aeglasem kasv 2020. aastal on esimene märk liikmesriikide ja ELi poliitiliste toetusmeetmete, sealhulgas TERA edukusest.

TERA mõju ulatub kaugemale töökohtade säilitamisest. TERA on tõenäoliselt aidanud suurendada üldist usku sellesse, et EL suudab enneolematule kriisile tulemuslikult reageerida. TERA kaudu on EL toetanud ja edendanud lühendatud tööaja poliitika rakendamist liikmesriikides. Enamik toetust saavatest liikmesriikidest märkis, et TERA mängis rolli uue lühendatud tööaja kava vastuvõtmise või olemasoleva kava muutmise üle otsustamisel.

Ühe esimese ELi poliitilise reageerimismeetmena julgustas TERA liikmesriike võtma suuremaid laene ja kulutama rohkem kui muidu. Enamik toetust saavatest liikmesriikidest märkis uuringus, et TERA toetus võimaldas lühendatud tööaja kavade hõlmavust ja antava toetuse määra ajutiselt suurendada ning rahastada laiemalt COVID-19 kriisiga toimetuleku poliitikat.

TERA kaudu antav finantsabi on mitmes liikmesriigis toonud kaasa ka intressisääste. TERA pakkus liikmesriikidele üldiselt soodsamaid rahastamistingimusi kui nende enda riigivõlakirjad. Selle tulemusena on liikmesriigid TERA esimese nelja emissiooni ajal, st kuni väljamaksete tegemiseni 2. veebruaril 2021, hinnanguliselt kokku säästnud ligikaudu 5,8 miljardit eurot. Kuna TERA rahastamistingimused jäävad eeldatavasti soodsaks, annavad edasised väljamaksed tõenäoliselt täiendavat kokkuhoidu.

TERA õigustavate erakorraliste sündmuste jätkumine

Aruandes käsitletakse ka erandlike asjaolude jätkumist, mis õigustavad TERA kohaldamist, nimelt nakkuste taaspuhkemist alates sügisest. Koos koroonaviiruse uute, kergemini nakkavate variantide ilmnemisega on see sundinud paljusid liikmesriike taaskehtestama või karmistama tõkestamismeetmeid. Need piirangud on peatanud majanduse taastumise pärast majandustegevuse elavnemist 2020. aasta kolmandas kvartalis. Tööstuse jõulisele taastumisele vastandub teenustesektori vähene aktiivsus, kusjuures viimased piirangud avaldavad taas suurt mõju tööjõumahukatele sektoritele, nagu majutus, meelelahutus ja turism. Komisjoni 2021. aasta talveprognoosi kohaselt peaks majandusaktiivsus suurenema teises kvartalis mõõdukalt ja kolmandas kvartalis jõulisemalt, kuid majandusväljavaadetega seonduvad riskid ja ebakindlus on endiselt suured.

SISSEJUHATUS

Eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava toetuse rahastu (TERA) loodi Euroopa Liidu poolt, et aidata liikmesriikidel kaitsta pandeemia ajal töötajate töökohti ja sissetulekut. See vahend lähtub komisjoni poliitilistest suunistest ja kaitseb meie kodanikke väliste vapustuste ajal[1]. Konkreetselt on selle eesmärk reageerida COVID-19 puhangu otsestele majanduslikele, sotsiaalsetele ja tervisega seotud mõjule, andes liikmesriikidele, kes seda taotlevad, liidu finantsabi soodsate tingimustega laenude vormis. TERA raames antakse kuni 100 miljardit eurot finantsabi, et aidata rahastada liikmesriikide lühendatud tööaja kavasid või samalaadseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid, ning tervishoiuga seotud lisameetmeid, eelkõige töökohal.

TERA täiendab riiklikke jõupingutusi ja pakub täiendava kaitseliini, et hoida töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuse ja sissetuleku kaotuse ohu eest. Säilitades sideme töötajate ja tööandjate vahel, kaitseb TERA ka majanduse tootmisvõimsust ning peaks seetõttu aitama kaasa majandustegevuse kiiremale ja tugevamale taastumisele pärast pandeemia taandumist.

Käesolevas aruandes tuuakse välja TERA peamised saavutused alates 2021. aasta veebruarist ning need võib kokku võtta järgmiselt:

- TERA on hinnanguliselt toetanud 25–30 miljonit inimest ja 1,5–2,5 miljonit ettevõtet;
- TERA raames on antud finantsabi 18 liikmesriigile ja eeldatavasti lisandub peagi 19. liikmesriik;
- eraldatud on üle 90 miljardi euro ja välja on makstud üle 53 miljardi euro;
- seni on 5 % finantsabist eraldatud tervishoiuga seotud meetmetele;
- 80 % liikmesriikide eeldatavatest avaliku sektori kulutustest on juba tehtud;
- liikmesriigid on hinnanguliselt säästnud intressimaksetelt 5,8 miljardit eurot.

Käesolev aruanne on esimene poolaastaaruanne TERA kohta. Euroopa Komisjon võtab aruande vastu kooskõlas nõukogu määruse (EL) 2020/672 (TERA määrus)[2] artikliga 14, et täita oma kohustust anda aru Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja rahanduskomiteele ning tööhõivekomiteele kuue kuu jooksul alates TERA kasutuselevõtust 22. septembril 2020. Määruse artikli 14 kohaselt esitab komisjon aruande finantsabi kasutamise kohta, sealhulgas tasumata summad ja TERA raames kohaldatav tagasimaksegraafik, ning TERA määruse kohaldamist õigustavate erakorraliste sündmuste jätkumise kohta (COVID-19 pandeemia). See on esimene selline aruanne, mille komisjon vastu võtab. Järgmised aruanded esitatakse iga kuue kuu järel seni, kuni TERA on kättesaadav[3]. Käesolevas aruanne hõlmab teavet seisuga kuni 26. veebruar 2021.

---

[1] Komisjoni 2019.–2024. aasta poliitilistes suunistes tehti ettepanek luua Euroopa töötushüvitiste edasikindlustusskeem, et kaitsta Euroopa kodanikke ja vähendada survet riigi rahandusele väliste vapustuste ajal.

[2] Nõukogu 19. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA), ELT L 159, 20.5.2020, lk 1 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0672&from=et).

[3] Vt TERA määruse artikli 14 lõige 1.

TERA raames emiteerib EL ka esimest korda sotsiaalseid võlakirju, et rahastada ELi finantsabi liikmesriikidele, tuginedes oma kestliku rahastamise põhimõttele. Selle põhimõtte järgimiseks võttis EL vastu ja avaldas ELi TERA sotsiaalsete võlakirjade raamistiku (edaspidi „raamistik“)[4]. Selles selgitatakse, et TERA vahendeid kasutatakse abikõlblike sotsiaalmeetmete rahastamiseks. Raamistiku punktis 2.4 on nõutud, et komisjon esitaks aruande TERAst saadud tulu jaotamise ja selle mõju kohta. Käesoleva aruandega täidetakse ka see kohustus.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse TERA senist tegevust ja kasutamist ning antakse ülevaade selle sotsiaal-majanduslikust mõjust. Aruanne on jaotatud kuude peatükki. I peatükis nimetatakse peamisi samme, mida komisjon, nõukogu ja liikmesriigid on teinud TERA loomisel ja rakendamisel. II peatükis kirjeldatakse, millised liikmesriigid saavad TERA raames finantsabi, sealhulgas eraldatud ja väljamakstud summad ning tagasimaksegraafikud. III peatükis võetakse kokku liikmesriikide avaliku sektori kulutused TERAst toetatavatele riiklikele meetmetele[5]. Seda peatükki täiendab 1. lisas esitatud ülevaade kõnealustest kavadest. IV peatükk sisaldab esialgset analüüsi TERA mõju kohta, hõlmates COVID-19 pandeemia mõju tööhõivele ja intressisääste, mida liikmesriigid on tänu ELi soodsatele rahastamistingimustele saavutanud. V peatükis käsitletakse COVID-19 pandeemia jätkuvat mõju, mis õigustab TERA tegevuse jätkamist. VI peatükis esitatakse ELi TERA sotsiaalsete võlakirjade raamistiku punkti 2.4 alusel kohustuslikud asjakohased andmed, mis on liidetud käesoleva aruandega.

I. TERA JA SELLE KASUTUSELEVÕTT

Komisjon tegi ettepaneku TERA kohta 2. aprillil 2020. See oli osa ELi esmastest meetmetest COVID-19 pandeemiale reageerimiseks, et toetada liikmesriike[6]. Ettepaneku alusel võttis nõukogu 19. mail 2020 vastu TERA määruse. Seejärel alustas komisjon kohe ettevalmistusi selleks, et tagada TERA õigeaegne kättesaadavus ja kiire rakendamine tihedas koostöös kõigi 27 liikmesriigiga.

Selleks et teha TERA kättesaadavaks, leppisid liikmesriigid kokku, et panustavad vabatahtlikult rahastamisvahendisse, andes ELi kantavale riskile edasigarantii. Liit lõi tagatiste süsteemi, millele liikmesriigid vabatahtlikult alla kirjutasid ja mis on ELi toimimise lepingu artikli 122 lõike 1 kohane meede. Selleks leppisid kõik 27 liikmesriiki kokku, et annavad tagasivõtmatu, tingimusteta ja nõudmisel realiseeritava tagatise 25 %-le TERA 100 miljardi euro suurusest rahastamispaketist ehk 25 miljardile eurole[7]. Seega ei olnud võimalik teha TERA kättesaadavaks enne, kui kõik 27 liikmesriiki olid komisjoniga kahepoolselt sõlminud ja allkirjastanud tagatislepingud. Iga liikmesriigi osa tagatiste üldsummas vastab liikmesriigi osale ELi kogurahvatulus vastavalt ELi 2020. aasta eelarve tuluosale. Tagatiste kasutamine võimaldas

[4] https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower/eu-borrowing-activities/eu-sure-social-bond-framework_en

[5] II ja III peatükis käsitletakse TERA raames antava finantsabi kasutamist vastavalt TERA määruse artikli 14 lõikele 1.

[6] Ettepanek: nõukogu määrus, millega luuakse pärast COVID-19 puhangut tekkinud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (COM/2020/139 final). (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM%3A2020%3A0139%3AFIN)

[7] Vt TERA määruse artiklid 11 ja 12.

luua TERA nii, et liikmesriikidelt ei nõutud eelnevaid rahalisi sissemakseid ega sissemakstud kapitali.

Kõigi ELi liikmesriikide poolt vabatahtlikult antud tagatiste süsteemi loomine väljendab selgelt liikmesriikide vahelist solidaarsust ELis. See võimaldas ELil anda liikmesriikidele piisavas suurusjärgus finantsabi töökohtade ja sissetulekute kaitsmiseks COVID-19 kriisi ajal. 27 liikmesriigi heakskiitmismenetlused viidi lõpule 2020. aasta suvel. Sellest tulenevalt sai TERA kättesaadavaks 22. septembril 2020.

TERA määruses on sätestatud tingimused ja kord, mille alusel liikmesriigid saavad taotleda rahastu finantsabi. Liikmesriigid võivad taotleda finantsabi, kui nende tegelikud või kavandatud avaliku sektori kulutused on COVID-19 pandeemia mõju leevendamiseks kasutusele võetud lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmete tõttu alates 1. veebruarist 2020 järsult ja märkimisväärselt suurenenud[8]. Komisjoni ettepaneku põhjal võib nõukogu anda TERA raames finantsabi nõukogu rakendusotsusega (NRO).[9] Ajavahemik, mille jooksul on TERA raames võimalik anda finantsabi, lõpeb 31. detsembril 2022[10].

Komisjon alustas TERA rakendamist kohe pärast seda, kui nõukogu oli määruse heaks kiitnud. Komisjon alustas läbirääkimisi kõigi 27 liikmesriigiga kohe pärast TERA määruse vastuvõtmist mais 2020. Komisjon küsis, kas liikmesriikidel on kavas taotleda TERA raames finantsabi, et kavandada ja valmistada võimalikult kiiresti ette vahendi rakendamine pärast seda, kui see on pärast kahepoolsete tagatiste allkirjastamist kättesaadavaks tehtud. Pärast ametlike toetustaotluste saamist esitas komisjon 24. augustil 2020 ettepanekud finantsabi andmiseks 15 liikmesriigile, millele järgnes veel üks ettepanek 25. augustil. Pärast seda, kui TERA sai 22. septembril 2020 kättesaadavaks, võttis nõukogu vastu rakendusotsused finantsabi andmiseks kõigile 16 liikmesriigile (vt tabel 1). 2020. aasta viimases kvartalis võttis nõukogu vastu kaks täiendavat rakendusotsust, mille tulemusel on TERA raames toetust saavate liikmesriikide koguarv praeguseks 18. 2021. aasta veebruari alguses taotles veel üks liikmesriik ametlikult TERA toetust ja 26. veebruaril tegi komisjon ettepaneku seda toetada. Sündmuste ajakava on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. TERA rakendamise ajakava

- **2. aprill 2020**
  Komisjon teeb ettepaneku luua TERA.
- **19. mai 2020**
  Nõukogu kiidab ettepaneku heaks ja võtab vastu TERA määruse.
- **24. august 2020**
  Komisjon teeb ettepaneku anda 81,4 miljardi eurot finantsabi 15 liikmesriigile: Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia ja Tšehhi.

[8] Vt TERA määruse artikli 3 lõige 1.
[9] Vt TERA määruse artikkel 6.
[10] Vt TERA määruse artikli 12 lõige 3.

- **25. august 2020**
  Komisjon teeb ettepaneku anda Portugalile 5,9 miljardi eurot finantsabi.
- **22. september 2020**
  TERA võetakse kasutusele.
- **25. september 2020**
  Nõukogu otsustab anda finantsabi 16 liikmesriigile.
- **7. oktoober 2020**
  Komisjon teeb ettepaneku anda Ungarile 504 miljonit eurot finantsabi.
- **23. oktoober 2020**
  Nõukogu otsustab anda Ungarile 504 miljoni eurot finantsabi.
- **16. november 2020**
  Komisjon teeb ettepaneku anda Iirimaale 2,5 miljardit eurot finantsabi.
- **4. detsember 2020**
  Nõukogu otsustab anda Iirimaale 2,5 miljardit eurot finantsabi.
- **26. veebruar 2021**
  Komisjon teeb ettepaneku anda Eestile 230 miljonit eurot finantsabi.

Kõik liikmesriigid, kes saavad TERA raames finantsabi, pidid komisjoniga allkirjastama laenulepingu, milles määratakse kindlaks laenu tunnused[11]**.** TERA määrusega on komisjonile antud volitused võtta liidu nimel laenu finantsturgudelt või finantseerimisasutustelt ning maksta toetust saavatele liikmesriikidele välja nõukogu poolt TERA raames antud finantsabi. Enamik laenulepinguid (sealhulgas rahastamistaotlused ja õiguslikud arvamused) allkirjastati 2020. aasta viimases kvartalis, mis võimaldas komisjonil emiteerida TERA võlakirju alates 20. oktoobrist 2020. Võttes arvesse finantsturgudel võetud laenude mahtu, emiteeriti võlakirjad osadena neljal korral kuni 2021. aasta jaanuari lõpuni. Kogutud vahendid maksti liikmesriikidele välja osamaksetena ühe nädala jooksul alates emiteerimisest[12]. TERA võlakirjad on emiteeritud ELi uue sotsiaalsete võlakirjade raamistiku alusel, kuna ELi poolt liikmesriikidele rahastamisvahendi raames antaval toetusel on sotsiaalne eesmärk säilitada tööhõive ja perekondade sissetulekud ning toetada majandust tervikuna. Soodsad tingimused, mille komisjon TERA jaoks võetud laenudega saavutas, kanti vahetult üle liikmesriikidele antud kompensatsioonilaenudele[13] (vt II peatükk).

II. TERA RAAMES ANTAVA FINANTSABI KASUTAMINE: ERALDATUD JA VÄLJA MAKSTUD SUMMAD NING MUUD FINANTSASPEKTID

Selles peatükis antakse ülevaade toetust saavatest liikmesriikidest ja nõukogu eraldatud summadest, samuti väljamaksetest, tasumata summadest ja kohaldatavast tagasimaksegraafikust.

i) Ülevaade toetust saavatest liikmesriikidest ja nõukogu eraldatud summadest

[11] Vt TERA määruse artikli 8 lõige 2.
[12] Vt TERA määruse artikkel 7.
[13] Kompensatsioonilaenude puhul laenab komisjon liidu nimel ja laenab liikmesriikidele edasi samadel tingimustel.

Liikmesriikide nõudlus TERA raames antava finantsabi järele on olnud suur alates selle loomisest ning eraldatud on üle 90 % kogu 100 miljardi euro suurusest kogupaketist. Kaheksateist liikmesriiki on taotlenud ja saanud nõukogult finantsabi kogusummas 90,3 miljardit eurot (vt tabel 2). 2021. aasta veebruaris taotles TERA raames finantsabi 19. liikmesriik[14].

Kolm suurimat toetussummat TERA raames on antud Itaaliale (27,4 miljardit eurot), Hispaaniale (21,3 miljardit eurot) ja Poolale (11,2 miljardit eurot). Need kolm liikmesriiki kokku on saavutanud TERA osakaalu ülempiiri, mille kohaselt kolmele suurima laenusummaga liikmesriigile antud laenud ei tohiks ületada 60 % 100 miljardi euro suurusest kogupaketist, st 60 miljardit eurot[15].

[14] 26. veebruaril 2021 esitas komisjon ettepaneku võtta vastu nõukogu rakendusotsus anda Eestile TERA määruse alusel ajutist toetust 230 miljoni euro suuruses summas (COM/2021/104 (final)).

[15] Vt TERA määruse artikli 9 lõige 1. Osakaalu ülempiir tähendab, et need kolm liikmesriiki ei saa taotleda täiendavat toetust, samuti ei saaks ükski teine liikmesriik laenata kokku rohkem kui 11,2 miljardit eurot (suuruselt kolmas seni eraldatud osa), sest sel juhul ületaksid nad 60 % piiri.

Tabel 2. Ülevaade TERA raames antud finantsabist

Liikmesriik	*Toetussumma (eurodes)*	*Abi andmise kuupäev*	*Viide nõukogu rakendusotsusele*
Belgia	7 803 380 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1342
Bulgaaria	511 000 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1343
Küpros	479 070 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1344
Tšehhi	2 000 000 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1345
Kreeka	2 728 000 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1346
Hispaania	21 324 820 449	September 2020	NRO (EL) 2020/1347
Horvaatia	1 020 600 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1348
Itaalia	27 438 486 464	September 2020	NRO (EL) 2020/1349
Leedu	602 310 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1350
Läti	192 700 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1351
Malta	243 632 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1352
Poola	11 236 693 087	September 2020	NRO (EL) 2020/1353
Portugal	5 934 462 488	September 2020	NRO (EL) 2020/1354
Rumeenia	4 099 244 587	September 2020	NRO (EL) 2020/1355
Sloveenia	1 113 670 000	September 2020	NRO (EL) 2020/1356
Slovakkia	630 883 600	September 2020	NRO (EL) 2020/1357
Ungari	504 330 000	Oktoober 2020	NRO (EL) 2020/1561
Iirimaa	2 473 887 900	Detsember 2020	NRO (EL) 2020/2005
Kokku	**90 337 170 575**		

ii) Väljamaksed, tasumata summad ja kohaldatav tagasimaksegraafik

Komisjon vastutab laenutehingute eest. Vastavalt TERA määrusele on komisjonil õigus laenata liidu nimel vahendeid kapitaliturgudelt või finantseerimisasutustelt, et rahastada TERA raames antud laene (kompensatsioonilaenud)[16].

Komisjon hakkas ELi nimel laenama kapitaliturgudelt vahendeid ja emiteerima sotsiaalseid võlakirju varsti pärast laenulepingute allkirjastamist 2020. aasta oktoobris. Võlakirjade emiteerimine toimus mitme finantstehingu alusel. Seni on tehtud kokku neli tehingut, nagu allpool selgitatud. Emissioonid on olnud väga edukad ning investorite suur huvi on toonud kaasa soodsad hinnatingimused kõigi osade puhul (vt tabel 3). 2021. aasta veebruari lõpuks oli kokku 15 liikmesriiki saanud nelja väljamaksega 53,5 miljardit eurot, mis moodustas 59 % taotletud 90,3 miljardist eurost. TERA sotsiaalseid võlakirju on emiteeritud tähtajaga 5–30 aastat, nii et liikmesriikidele tehtud väljamaksete keskmine tagasimaksetähtaeg on 14,5 aastat[17]. Tabelis 5 on esitatud ülevaade liikmesriikidele seni väljamakstud summadest koos laenutehingute ja tähtaegadega. Selles on esitatud ka igale liikmesriigile veel välja maksmata summad.

[16] Vt TERA määruse artikkel 4.

[17] Iga nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et liidu laenu maksimaalne keskmine tähtaeg on 15 aastat.

Tabel 3. ELi TERA laenutehingute põhistatistika (eurodes)

Tehing	TERA nr 1		TERA nr 2		TERA nr 3	TERA nr 4	
Kuupäev	20. oktoober 2020		10. november 2020		24. november 2020	26. jaanuar 2021	
Osa	10 aastat	20 aastat	5 aastat	30 aastat	15 aastat	7 aastat	30 aastat (jätkuemissioon)
Võlakirja suurus	10 mld	7 mld	8 mld	6 mld	8,5 mld	10 mld	4 mld
Tootlus	–0,238 %	0,131 %	–0,509 %	0,317 %	–0,102 %	–0,497 %	0,134 %
Intressivahe	MS +3 baaspunkti	MS +14 baaspunkti	MS –9 baaspunkti	MS +21 baaspunkti	MS –5 baaspunkti	MS –16 baaspunkti	MS +5 baaspunkti
Esmaemissiooni soodustus	+1 baaspunkti	+2 baaspunkti	+1,5 baaspunkti	+2,5 baaspunkti	+1 baaspunkti	+1 baaspunkti	+1 baaspunkti
Investorite nõudlus kokku	145 mld	88 mld	105 mld	70 mld	114 mld	83 mld	49 mld
Märkimise ja pakkumise suhe	15	13	13	12	13	8	12

Märkus. Statistika käsitleb komisjoni poolt liidu nimel võetud laene. MS (mid-swap) on vahetustehingute keskmine määr. Uue emissiooni kontsessioon viitab uue emissiooni võlakirja ostvatele investoritele pakutavale preemiale võrreldes hinnaga, millega vastavate võlakirjadega eeldatavasti kaubeldakse järelturul.

Esimene 17 miljardi euro suurune TERA tehing sooritati kahes osas edukalt 20. oktoobril 2020. Emissioon koosnes kahest võlakirjast: 10 miljardit eurot tagasimaksmistähtajaga 2030. aasta oktoobris ja 7 miljardit eurot tagasimaksmistähtajaga 2040. aastal. Investorite huvi nende kõrge reitinguga instrumentide vastu oli väga suur ja võlakirjad märgiti enam kui 13 korda üle. 27. oktoobril 2020 tehti väljamaksed Hispaaniale, Itaaliale ja Poolale.

Teine TERA tehing tehti 10. novembril 2020 kogusummas 14 miljardit eurot. See emissioon jagati samuti kahe eri tähtaja vahel: 8 miljardit eurot kuulub tasumisele novembris 2025 ja 6 miljardit eurot kuulub tasumisele novembris 2050. Väljamaksed tehti Hispaaniale, Horvaatiale, Itaaliale, Kreekale, Küprosele, Leedule, Lätile, Maltale ja Sloveeniale.

24. novembril 2020 sooritati edukalt kolmas, üheosaline tehing 8,5 miljardi euro suuruse võlakirjaga, mille tähtaeg on 2035. aasta juulis. 15aastane sotsiaalne võlakiri sai rohkem tellimusi kui mis tahes varasem ühekordne võrdlusvõlakiri, olles riikide, riigiüleste asutuste või ametiasutuste seni suurima tehingumahuga 15aastane võlakiri. Väljamaksed Belgiale, Portugalile, Rumeeniale, Slovakkiale ja Ungarile tehti 1. detsembril 2020.

Neljas tehing, mis oli esimene 2021. aastal, tehing tehti kahes osas 26. jaanuaril 2021. 14 miljardi euro suurune sotsiaalne võlakiri jaotati juunis 2028 tasumisele kuuluvaks 10 miljardi euro suuruseks võlakirjaks ja novembris 2050 tasumisele kuuluvaks 4 miljardi euro suuruseks jätkuvõlakirjaks. Võlakirjad märgiti rohkem kui 8 ja 12 korda üle, kusjuures 7aastane võlakiri oli negatiivse tootlusega –0,497 % ja 30aastane võlakiri tootlusega 0,134 %, mis on sellise tähtaja kohta positiivne tulemus. 2. veebruaril 2021 tehti väljamaksed Belgiale, Hispaaniale, Itaaliale, Kreekale, Küprosele, Lätile, Poolale, Sloveeniale ja Ungarile.

Tagasimaksegraafikut käsitlevad andmed on esitatud tabelis 4. Laenu põhisumma tagasimaksed tuleb teha aastatel 2025–2050. Intressimaksed tuleb tasuda igal aastal.

Tabel 4. ELi TERA tasumata laenude tagasimaksegraafik

Kalendriaasta	Põhisumma	Intressid	TERA kokku
2021		32 960 000	32 960 000
2022		37 000 000	37 000 000
2023		37 000 000	37 000 000
2024		37 000 000	37 000 000
2025	8 000 000 000	37 000 000	8 037 000 000
2026		37 000 000	37 000 000
2027		37 000 000	37 000 000
2028	10 000 000 000	37 000 000	10 037 000 000
2029		37 000 000	37 000 000
2030	10 000 000 000	37 000 000	10 037 000 000
2031		37 000 000	37 000 000
2032		37 000 000	37 000 000
2033		37 000 000	37 000 000
2034		37 000 000	37 000 000
2035	8 500 000 000	37 000 000	8 537 000 000
2036		37 000 000	37 000 000
2037		37 000 000	37 000 000
2038		37 000 000	37 000 000
2039		37 000 000	37 000 000
2040	7 000 000 000	37 000 000	7 037 000 000
2041		30 000 000	30 000 000
2042		30 000 000	30 000 000
2043		30 000 000	30 000 000
2044		30 000 000	30 000 000
2045		30 000 000	30 000 000
2046		30 000 000	30 000 000
2047		30 000 000	30 000 000
2048		30 000 000	30 000 000
2049		30 000 000	30 000 000
2050	10 000 000 000	30 000 000	10 030 000 000
Kokku	**53 500 000 000**	**1 035 960 000**	**54 535 960 000**

Tabel 5. Väljamaksed liikmesriikidele TERA raames (miljardites eurodes)

Riik	Algne laenusumma	ELi 1. TERA emissioon Tehing: 20.10.2020 Väljamaksed: 27.10.2020			ELi 2. TERA emissioon Tehing: 10.11.2020 Väljamaksed: 17.11.2020			ELi 3. TERA emissioon Tehing: 24.11.2020 Väljamaksed: 1.12.2020	ELi 4. TERA emissioon Tehing: 26.1.2021 Väljamaksed: 2.2.2021			TERA kokku	% taotletud kogusummast	Keskmine tagasimakse tähtaeg (aastates)	Väljamaksmata summa
		10 aastat	20 aastat	Kokku	5 aastat	30 aastat	Kokku	15 aastat	7 aastat	30 aastat	Kokku				
Belgia	7,80							**2,0**	1,3	0,7	**2,0**	**4,0**	**51 %**	**14,9**	3,8
Bulgaaria	0,51														0,5
Küpros	0,48				0,2	0,1	**0,3**		0,2	0,1	**0,2**	**0,5**	**100 %**	**14,7**	0,0
Tšehhi	2,00														2,0
Kreeka	2,73				1,0	1,0	**2,0**		0,7		**0,7**	**2,7**	**100 %**	**14,8**	0,0
Hispaania	21,32	3,5	2,5	**6,0**	2,9	1,2	**4,0**			1,0	**1,0**	**11,0**	**52 %**	**14,9**	10,3
Horvaatia	1,02				0,3	0,2	**0,5**				**0,0**	**0,5**	**50 %**	**13,3**	0,5
Ungari	0,50							**0,2**	0,2	0,1	**0,3**	**0,5**	**100 %**	**14,7**	0,0
Iirimaa	2,47														2,5
Itaalia	27,44	5,5	4,5	**10,0**	3,1	3,4	**6,5**		4,5		**4,5**	**21,0**	**76 %**	**14,0**	6,5
Leedu	0,60				0,2	0,1	**0,3**				**0,0**	**0,3**	**50 %**	**13,3**	0,3
Läti	0,19				0,1	0,0	**0,1**		0,0	0,0	**0,1**	**0,2**	**100 %**	**14,8**	0,0
Malta	0,24				0,1	0,0	**0,1**				**0,0**	**0,1**	**49 %**	**13,3**	0,1
Poola	11,24	1,0		**1,0**					2,6	1,7	**4,3**	**5,3**	**47 %**	**14,9**	6,0
Portugal	5,93							**3,0**			**0,0**	**3,0**	**51 %**	**14,6**	2,9
Rumeenia	4,10							**3,0**			**0,0**	**3,0**	**73 %**	**14,6**	1,1
Sloveenia	1,11				0,2		**0,2**		0,5	0,4	**0,9**	**1,1**	**100 %**	**14,8**	0,0
Slovakkia	0,63							**0,3**			**0,0**	**0,3**	**48 %**	**14,6**	0,3
Kokku	**90,3**	**10,0**	**7,0**	**17,0**	**8,0**	**6,0**	**14,0**	**8,5**	**10,0**	**4,0**	**14,0**	**53,5**	**59 %**	**14,5**	**36,8**

III. TERA KASUTAMINE: TERAGA HÕLMATUD AVALIKU SEKTORI KULUTUSED JA RIIKLIKUD MEETMED

Selles osas tehakse kokkuvõte TERAga hõlmatud liikmesriikide avaliku sektori kulutustest ja riiklikest meetmetest.

3.1. TERA raames toetatavad tegelikud ja kavandatud avaliku sektori kulutused

Selles peatükis kirjeldatakse TERA raames antud finantsabi kavandatud ja tegelikku kasutamist, tuginedes 17 liikmesriigi poolt komisjonile esitatud andmetele.[18] Toetust saavad liikmesriigid peaksid kasutama TERA raames antavat finantsabi peamiselt oma lühendatud tööaja kavade või samalaadsete meetmete toetamiseks, eeskätt füüsilisest isikust ettevõtjate heaks, ning vajaduse korral asjakohaste tervishoiuga seotud meetmete, eelkõige töökohal võetavate meetmete toetamiseks[19]. Esiteks esitatakse avaliku sektori kulutuste jaotus, millele järgneb TERAga hõlmatud töötajate ja ettevõtete hinnanguline arv. Esitus põhineb andmetel, mis liikmesriigid on esitanud kahes etapis: 2020. aasta augustis, mil nad taotlesid finantsabi TERA raames (esialgne andmete esitamine), ning uuesti 2021. aasta jaanuari lõpus ja veebruari alguses (ajakohastatud andmete esitamine). Teave esitatakse liikmesriikide esitatud kujul[20].

Esiteks oli 2020. aasta lõpuks 80 % rahastamiskõlblikele meetmetele kavandatud avaliku sektori kogukulutustest juba tehtud[21]. TERA raames anti finantsabi selleks, et aidata liikmesriikidel saada hakkama alates 1. veebruarist 2020 kogetud avaliku sektori tegelike kulutuste järsu ja märkimisväärse suurenemisega, mis on tingitud lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmete kasutuselevõtust COVID-19 pandeemia sotsiaal-majandusliku mõjuga toimetulekuks. Samuti võimaldas TERA kasutada finantsabi sellistele meetmetele tehtavate avaliku sektori kulutuste kavakohaseks suurendamiseks. 2020. aasta juunis moodustasid TERA raames toetatavad avaliku sektori kulutused 46 % avaliku sektori kogukulutustest ning 2020. aasta detsembris suurenes see näitaja 80 %-ni. Joonisel 1 on näidatud selle suhte areng alates TERA loomisest.

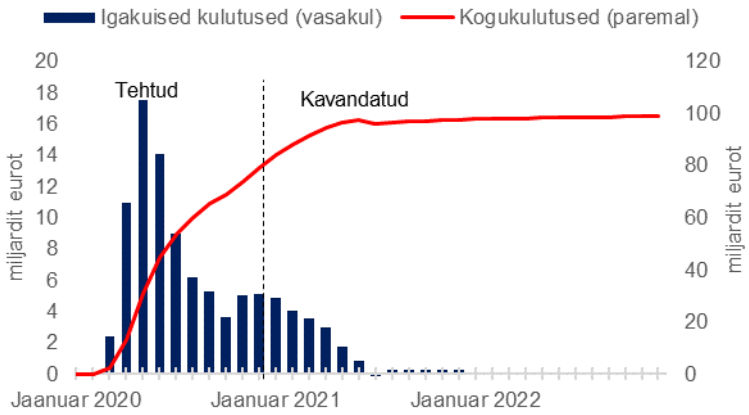
[18] Tšehhi ei esitanud TERA määruse artikli 11 kohaselt ette nähtud tähtajaks ajakohastatud andmeid, nii et kõik Tšehhiga seotud andmed põhinevad esialgsetel andmetel, mis riik esitas 2020. aasta augustis.

[19] Vt TERA määruse artikli 3 lõige 2 ja artikli 1 lõige 2.

[20] Uusi meetmeid, mille liikmesriigid esitasid ajakohastatud andmete esitamisel, ei ole veel arvesse võetud, sest neid ei ole veel abikõlblikkuse seisukohast hinnatud.

[21] Abikõlblikud meetmed on määruse artikli 3 lõikes 2 kirjeldatud meetmed: lühendatud tööaja riiklikud kavad või samalaadsed meetmed ning tervishoiuga seotud lisameetmed.

Joonis 1. Avaliku sektori kulutuste igakuine areng TERA raames (tehtud ja kavandatud)

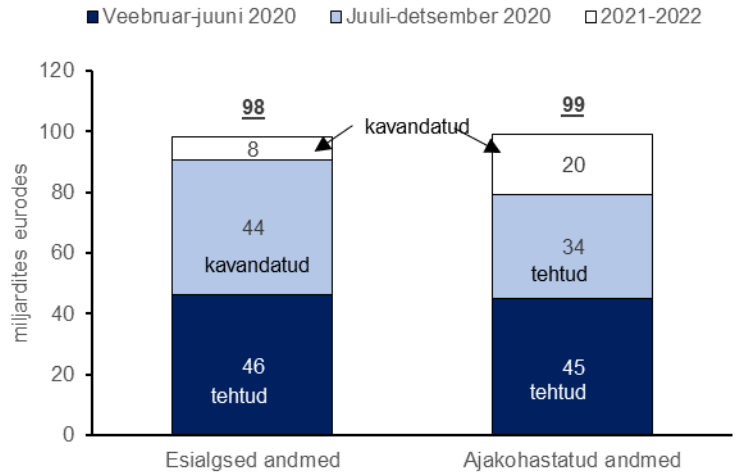
Märkus. Mõnevõrra negatiivsed kulutused 2021. aasta juulis on tingitud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kavandatavatest suurtest maksetest, millega toetatakse sellel kuul lühendatud tööaja kavasid.

Liikmesriikide esialgsete ja ajakohastatud andmete võrdlus näitab, et nad kulutasid 2020. aastal oodatust vähem. Viimase hinnangu põhjal vähenesid tegelikud avaliku sektori kulutused 2020. aasta veebruarist juunini 1,3 miljardi euro võrra (vt joonis 2). Ajal, mil liikmesriigid taotlesid TERA toetust, eeldasid nad, et 2020. aastal kulutatakse 90,0 miljardit eurot TERA abikõlblikele meetmetele. Lõpuks kulutasid nad 79,3 miljardit eurot ehk 9,6 miljardit eurot vähem, kui eeldatud.

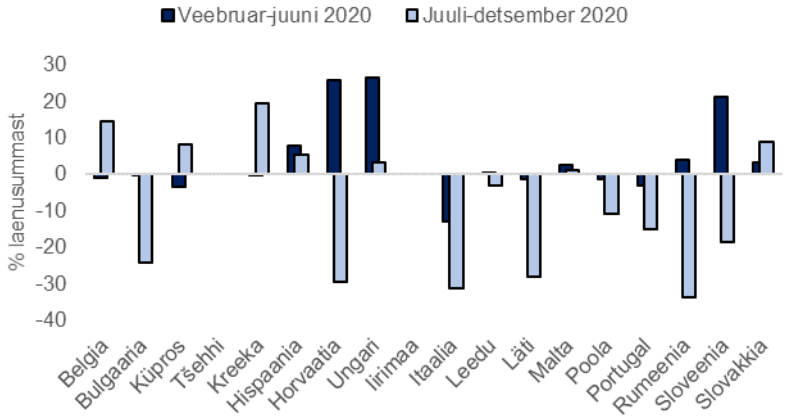
Liikmesriikide ajakohastatud andmed on näidanud avaliku sektori kulutuste mõningast edasilükkamist. Poolte liikmesriikide avaliku sektori kulutused olid 2020. aasta esimesel poolel suuremad, kui näitasid 2020. aasta augustis esitatud hinnangud, samal ajal kui poolte liikmesriikide kulutused olid väiksemad (vt joonis 3). Kahes liikmesriigis, kus kulude kasv oli 2020. aasta esimesel poolel kõige suurem, vähenesid kulud aasta teisel poolel. Üheksa liikmesriiki teatasid eeldatust väiksematest avaliku sektori kulutustest 2020. aasta teisel poolel. Enamikul juhtudel on see seotud suuremate kavandatud kulutustega 2021. aastal. Kaks liikmesriiki aga kavandavad 2021. aastaks vähem kulutusi.

Ajakohastatud andmete põhjal kavatsevad liikmesriigid kulutada 2021. ja 2022. aastal rohkem, kui oli esialgselt teatatud 2020. aasta augustis. Abikõlblikele meetmetele 2021. aastaks kavandatud avaliku sektori kulutused on suurenenud 7,4 miljardilt eurolt 2020. aasta augustis (esialgsete andmete esitamise ajal) 19,8 miljardi euroni 2020. aasta jaanuaris (vt joonis 2). Vaid kaks liikmesriiki esitasid ajakohastatud andmetes 2022. aastaks kavandatud avaliku sektori kulutused (1,3 miljardit eurot). Avaliku sektori kogukulutuste suuruseks abikõlblikele meetmetele toetust saavates liikmesriikides prognoositakse nüüd 99,1 miljardit eurot, mis ületab TERA raames seni eraldatud kogusummat. See on kooskõlas TERA täiendava iseloomuga, kuna rahastu täiendab tööhõive toetamise riiklikku rahastamist. Mõned liikmesriigid kavatsevad kõnealustele meetmetele kulutada rohkem kui nende taotletud TERA finantsabi, sealhulgas need, kes saavutasid TERA osakaalu ülempiiri.

Joonis 2. Teatatud avaliku sektori kulutuste kogusumma

Joonis 3. Tehtud avaliku sektori kulutuste erinevus esialgsete ja ajakohastatud andmete vahel (% laenusummast)

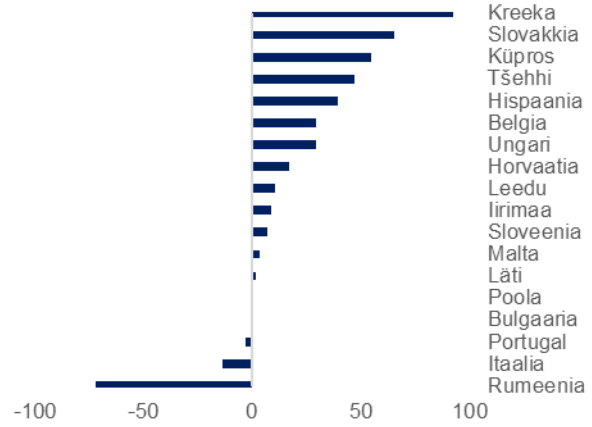

Märkus. Iirimaa taotles finantsabi TERA raames 27. oktoobril 2020 ning tema andmed esialgsete ja ajakohastatud tabelite vahel ei muutunud. Tšehhi ei esitanud ajakohastatud andmete tabelit tähtajaks.

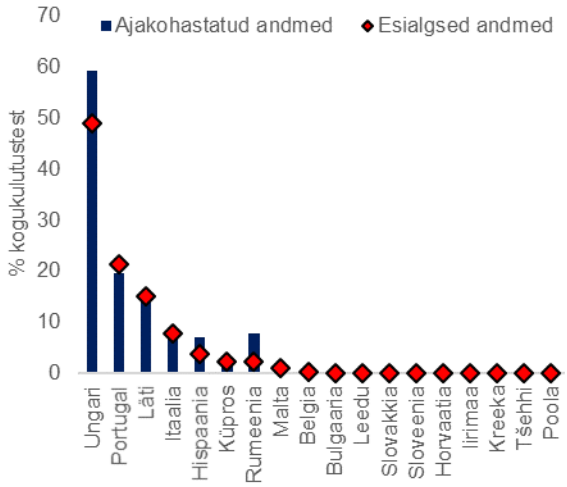
Peaaegu kõik liikmesriigid on juba kulutanud või kavatsevad kulutada kogu TERA raames eraldatud summa. Tegelikult on 15 liikmesriiki kulutanud või kavatsevad kulutada abikõlblikele meetmetele rohkem kui praegune TERA raames saadud finantsabi (vt joonis 4). See tähendab, et kokkuvõttes kulutavad liikmesriigid lühendatud tööaja kavadele ja samalaadsetele meetmetele rohkem kui TERA finantsabi raames taotletud summa. Kolm liikmesriiki on siiski teatanud, et asjaomastes nõukogu rakendusotsustes ette nähtud meetmetega seoses kavandatud kulutused on väiksemad kui TERA raames eraldatud summad. See põhineb liikmesriikide ajakohastatud andmetel, kus osutatakse ka sellele, et nad on juba võtnud või kavatsevad vajaduse korral võtta meetmeid kogu TERA raames antud finantsabi kasutamiseks, sealhulgas mõnel juhul vastavates nõukogu rakendusotsustes sätestatud meetmete kestuse

pikendamiseks. Komisjon hindab kõiki liikmesriikide esitatud kavandatud kulutuste muudatusi, et tagada nende kooskõla TERA eesmärkidega, ja teeb vajaduse korral ettepanekuid nõukogu rakendusotsuste muutmiseks.

Joonis 4. Kavandatud ja tehtud avaliku sektori kulutuste suhe laenusummasse (% laenusummast)

Joonis 5. Avaliku sektori tervishoiukulutuste osakaal

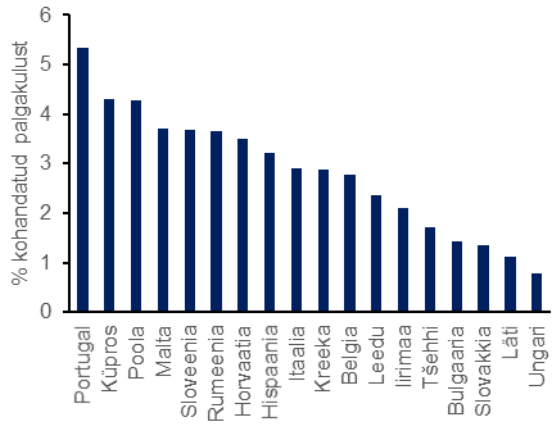
Märkus. Avaliku sektori kulutused osutavad nõukogu rakendusotsustes sätestatud meetmetele tehtud teatatud kulutustele ilma osakaalu ülempiiri arvesse võtmata, st välja on jäetud kõik uued meetmed, millest liikmesriigid on teatanud ja mida nõukogu rakendusotsustes ei ole. Andmed on esitatud liikmesriikide esitatud andmetabelite kohaselt. Joonisel 4 kujutatud vähem kulutavad liikmesriigid kavatsevad siiski kasutada ära kogu TERA raames eraldatud summa. Eelkõige teatasid oma kavatsusest kogu eraldatud summa ära kasutada Itaalia ametiasutused. Joonise 5 järgi seati Ungari algse finantsabi taotluse ülemmääraks 49 % tervishoiuga seotud meetmetele tehtud kulutustest, kuna need on lisameetmed ja ei saa seetõttu moodustada poolt või rohkem kui poolt TERA raames eraldatud kogusummast. Nagu enamiku toetust saavate liikmesriikide puhul, ületavad ka ajakohastatud andmete põhjal abikõlblikele meetmetele tehtavad avaliku sektori kogukulutused TERA raames antava toetuse maksimumsummat (ja neid tuleks rahastada riiklikult või muudest vahenditest). Ungari puhul on maksimumsumma ületamine ebaproportsionaalselt suurel määral tingitud tervishoiuga seotud meetmetest, mis seletab tervishoiuga seotud suhtarvu suurenemist üle 50 %.

Enamikku TERA raames antavast finantsabist on liikmesriigid kasutanud tööturumeetmete toetamiseks ning piiratud arv liikmesriike kasutab seda ka tervishoiuga seotud meetmeteks. Seni on kokku 5 % TERA raames antavast finantsabist eraldatud tervishoiuga seotud meetmetele, kusjuures 10 liikmesriiki kasutasid finantsabi üksnes lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmete jaoks (vt joonis 5). TERA määrus võimaldab lisameetmena rahastada tervishoiuga seotud meetmeid. Nõukogu senistes otsustes finantsabi kohta ei ole ühelgi liikmesriigil lubatud rahastada tervishoiuga seotud meetmeid rohkem kui 49 % ulatuses[22].

[22] Komisjon andis liikmesriikidele nii kahepoolselt kui ka nõukogus järjepidevalt juhiseid, et need meetmed ei tohiks ületada 15 % eraldatud summast.

TERA raames antav finantsabi moodustab 2020. aastal 2,8 % töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate palgast kõigis toetust saavates liikmesriikides[23]**.** See osakaal on liikmesriigiti 0,8–5,3 % (vt joonis 6). Finantsabi moodustab ühtlasi 1,5 % toetust saavate liikmesriikide SKPst.

Joonis 6. Laenusumma % töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja palgakuludes liikmesriigiti

Märkus. Palkasid on siin käsitletud töötajate hüvitistena ja tegevuse koguülejäägina + kodumajapidamiste ja kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide segatuluna (füüsilisest isikust ettevõtjate palk). 2020. aasta hinnangud on võetud Euroopa Komisjoni 2020. aasta sügisprognoosist.

3.2 TERAga hõlmatud töötajate ja ettevõtete arv

2020. aastal toetas TERA hinnanguliselt 25–30 miljonit inimest, mis moodustab neljandiku toetust saavate liikmesriikide kogutööhõivest[24]**.** See moodustab ühtlasi umbes kaks kolmandikku ELis lühendatud tööaja kavade alusel töötavatest töötajatest[25]. Keskmine hinnang (26,5 miljonit) hõlmab ligikaudu 21,5 miljonit töötajat ja 5 miljonit füüsilisest isikust ettevõtjat[26].

[23] Palkasid on siin käsitletud töötajate hüvitistena ja tegevuse koguülejäägina + kodumajapidamiste ja kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide segatuluna (füüsilisest isikust ettevõtjate palk).

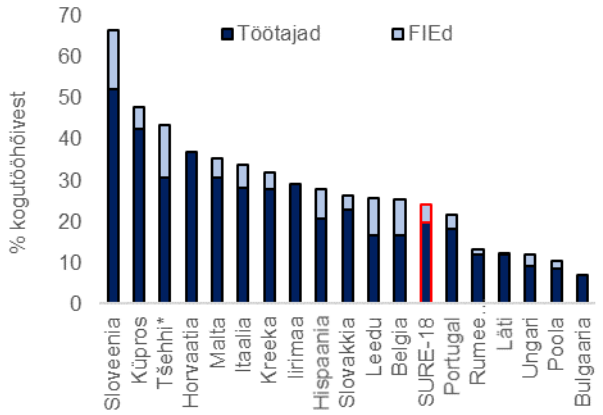
[24] Kuigi liikmesriikide andmete esitamine avaliku sektori kulutuste kohta oli rahuldav, olid komisjoni nõutud andmed TERA meetmetega hõlmatud ettevõtete ja inimeste kohta liikmesriigiti puudulikud ja ebaühtlased. See eeldas mõistlikke eeldusi ja muude kättesaadavate andmeallikate kasutamist (vt joonealused märkused 26 ja 28). Seetõttu esitatakse aruandes inimeste ja ettevõtete hõlmatuse ligikaudsed hinnangud, mis on tingitud liikmesriikide puudulikust aruandlusest. Andmete esitamise eest vastutavad liikmesriigid. Tuleb märkida, et komisjon nõuab liikmesriikidelt ettevõtete ja töötajate kohta teavet selleks, et saada toetust saavatelt liikmesriikidelt asjakohaseid andmeid ja näitajaid, nagu töökohtade arv ja hõlmatud/toetatud äriühingute arv, vastavalt ELi TERA sotsiaalsete võlakirjade raamistiku punktile 2.4. Mõju hindamine sõltub komisjonile esitatava teabe kvaliteedist ja üksikasjalikkusest.

[25] See osakaal on umbkaudne, kuna kättesaadavad andmed lühendatud tööaja kavades osalevate töötajate kohta väljendavad vaid nende inimeste arvu, kes taotlesid toetust lühendatud tööaja kavade raames, ja põhinevad 2020. aasta aprilli/mai tipptasemel ega hõlma füüsilisest isikust ettevõtjaid. Selleks et viia need andmed paremini vastavusse TERA hõlmavuse andmetega, oleme jätnud füüsilisest isikust ettevõtjad TERA hõlmavusest välja ja eeldanud, et samalaadsed meetmed hõlmavad lühendatud tööaja kavasid.

[26] Tšehhi ei ole esitanud ajakohast teavet hõlmatuse kohta. Koondnäitaja eeldab seal samasugust tööhõive hõlmatust nagu teistes liikmesriikides, st ligi veerandit kogutööhõivest. Kui aga leiab kinnitust, et Tšehhi 2020. aasta augustis esitatud tabel on õige, suureneks TERA toetatud inimeste hinnanguline koguarv 27,5 miljonini. Joonisel 7 esitatud jaotus liikmesriigiti kajastab liikmesriikide esitatud teavet. Tööhõive hõlmatus TERA meetmetega on tunduvalt suurem kui palgakulude hõlmatus. See on muu hulgas tingitud asjaolust, et mõned inimesed võisid toetust saada vaid mõne kuu jooksul, mitte terve aasta jooksul, mille eest palka maksti.

Joonisel 7 on esitatud jaotus liikmesriikide kaupa, kus hõlmavus on 7 % kuni peaaegu 70 % kogutööhõivest. Tervishoiuga seotud meetmetega hõlmatud inimeste arvu on raske piisava täpsusega hinnata, kuna meetmed on liikmesriigiti erinevad. Seetõttu võib neid hinnanguid pidada ka konservatiivseteks, arvestades, et TERA toetus ulatub tööturumeetmetest kaugemale ja toob seega kasu laiemale üldsusele.

Joonis 7. TERAga hõlmatud töötajate arv (% kogu tööhõivest 2020. aastal)

Märkus. Hõlmatuse näitajad on esitatud liikmesriikide poolt. Tšehhi arvandmed põhinevad 2020. aasta augustis esitatud esialgsetel andmetel, seega eeldatakse hõlmatuse koondnäitaja puhul sarnast tööhõive hõlmatust nagu teistes liikmesriikides. Tööhõive koondnäitajad on võetud AMECO andmebaasist, kasutades rahvamajanduse arvepidamises esitatud kogutööhõive määratlust, mis hõlmab nii palgatöötajaid kui ka füüsilisest isikust ettevõtjaid.

Liikmesriikide andmetel põhinevatest komisjoni hinnangutest nähtub, et 2020. aastal toetas TERA liikmesriikides 1,5–2,5 miljonit ettevõtet. Ainult 14 liikmesriiki esitasid ajakohastatud andmed ettevõtete hõlmatuse kohta[27]. Andmeid esitavates liikmesriikides on TERA toetanud peaaegu 800 000 ettevõtet. See moodustab 12 % nende liikmesriikide ettevõtete koguarvust. Kuna mõned suuremad toetust saavad liikmesriigid ei ole esitanud nõutud andmeid, on see näitaja puudulik ja tunduvalt väiksem kui hõlmatud ettevõtete tegelik koguarv. Kui võtta arvesse ka ülejäänud nelja liikmesriiki, suureneb hõlmatud ettevõtete arv mõistlike eelduste kohaselt märkimisväärselt, hinnanguliselt 1,5 miljonist kuni 2,5 miljonini[28]. Liikmesriikidel, kes ei ole komisjonile nõutud andmeid esitanud, palutakse seda teha teise TERA käsitleva aruande ajaks.

[27] 14 liikmesriiki, kes esitasid andmed ettevõtete hõlmatuse kohta, olid Belgia, Bulgaaria, Horvaatia, Iirimaa, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia ja Ungari. Tšehhi esitas arvandmed ainult esialgsete andmete esitamise ajal.

[28] Madalaim hinnang (1,5 miljonit) eeldab nendes neljas liikmesriigis samasugust ettevõtete hõlmatust. Kõrgeima hinnangu (2,5 miljonit) puhul lähtutakse asjaolust, et töötajate keskmine hõlmatus on neis neljas liikmesriigis suurem, mis võib omakorda tähendada suuremat ettevõtete hõlmatust.

3.3. Lühiülevaade lühendatud tööaja kavadest või samalaadsetest TERA raames toetatud meetmetest

TERAst toetust saavast 18 liikmesriigist 15 taotlesid toetust selleks, et aidata rahastada lühendatud tööaja kavasid. Tegemist on riiklike programmidega, mis võimaldavad majandusraskustesse sattunud ettevõtetel töötajate tööaega ajutiselt vähendada, kuna tegemata töötundide eest makstakse töötajatele riiklikku sissetulekutoetust. Kolm liikmesriiki ei kasutanud TERA finantsabi lühendatud tööaja kavade rahastamiseks. Nendest Iirimaal ja Maltal on samalaadsed kavad, millega toetatakse COVID-19 kriisist mõjutatud äriühinguid palgatoetuste vormis (vt allpool). Ungaris on samas kasutusel lühendatud tööaja kava, kuid tema avaliku sektori kulutusi on täielikult rahastatud Euroopa Sotsiaalfondist (ja seetõttu ei olnud need TERA raames abikõlblikud).

Enamasti on toetust saanud lühendatud tööaja kavade puhul tegemist uute kavadega, mis on loodud COVID-19 pandeemiale reageerimiseks (vt tabel 6). Kõik need uued kavad on loodud ajutiselt ja sõltuvad kogetavatest majanduslikest raskustest. Viis liikmesriiki (Belgia, Hispaania, Itaalia, Portugal ja Slovakkia), keda TERA toetas ja kes olid juba kehtestanud lühendatud tööaja kavad enne COVID-19 puhangut, on neid kavasid pandeemiale reageerimiseks kohandanud. Muudatused puudutasid peamiselt haldusmenetluste ajutist lihtsustamist, hõlmavuse laiendamist, abikõlblikkuse tingimuste leevendamist, suuremat toetusmäära (töötajate ja/või tööandjate jaoks) ning toetuse kestuse pikendamist.

Kõik riiklikud lühendatud tööaja kavad toetavad töötajaid, kelle tööleping on täielikult peatatud pärast äritegevuse täielikku katkemist. Lisaks pakuvad enamik kavasid (kuid mitte kõik) toetust ka tööaja osalise vähendamise korral, kui äritegevus on vähenenud. Kuigi enamikul juhtudel võivad äriühingud vabalt valida tööaja vähendamise ulatuse, kohaldatakse mõnes riigis piiranguid. Näiteks Kreekas ja Sloveenias on lisaks täielikule töökatkestusele (äritegevuse täieliku peatumise korral) lubatud ainult üleminek täistööajalt osalisele tööajale. Avaliku sektori toetuse summa arvutatakse üldiselt protsendina töötaja palgast ning see jääb vahemikku 50–100 %. 1. lisas on esitatud täiendavad üksikasjad lühendatud tööaja kavade kohta.

Kõik 18 liikmesriiki, välja arvatud Bulgaaria ja Horvaatia, on taotlenud toetust, et rahastada „lühendatud tööaja kavadega samalaadseid meetmeid“. Enamikul juhtudel lisandusid need lühendatud tööaja kavadele. Need on meetmed, mille eesmärk on kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid ning vähendada töötuse ja sissetuleku kaotuse juhtumeid COVID-19 kriisi kontekstis, kuid mis ei kuulu rangelt eespool antud lühendatud tööaja kava määratluse alla. Sellesse kategooriasse kuuluvate meetmete arv ja liik on väga muutlik. Üldjoontes võib need rühmitada järgmiselt:

- *palgatoetuste kavad*, näiteks eespool nimetatud Iirimaa ja Malta kavad, millega subsideeritakse COVID-19 kriisist mõjutatud äriühingute tööjõukulusid. Nendel kavadel on sama otstarve nagu lühendatud tööaja kavadel (st säilitada töökohti, aidates äriühingutel vältida töötajate koondamist). See toetus ei ole aga otseselt seotud iga töötaja töötundide arvu tegeliku vähenemisega, vaid üksnes käibe vähenemisega;

- *füüsilisest isikust ettevõtjaid toetavad meetmed*, mis on olemas peaaegu kõigis liikmesriikides, kes on taotlenud TERA toetust. Need hõlmavad ühekordseid sissetulekutoetusi, mida makstakse kas kindla summana või sõltuvalt varasemast sissetulekust / realiseeritud kahjumist, ning muid toetusmeetmeid, millega vähendatakse ettevõtete tegevuskulusid vastavalt nende kasutegurile füüsilisest isikust ettevõtjatele ja üksikettevõtjatele. Põhinõue on, et toetusesaajad jätkaksid füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist või ettevõtlust (st et nad ei lõpetaks tegevust);
- *lapsehoolduspuhkuse erihüvitised* (Belgia, Itaalia, Küpros, Malta, Portugal ja Tšehhi), millega antakse sissetulekutoetust lastega töötajatele ja/või füüsilisest isikust ettevõtjatele erakorralise koolide sulgemise ajal;
- *toetus hooajatöötajatele* (Hispaania, Itaalia, Kreeka, Küpros), kelle tööleping on pandeemia tõttu peatatud, peamiselt turismi ja/või põllumajanduse valdkonnas. Tegemist on „regulaarsete“ hooajatöötajatega, kes pidid taas tööle asuma 2020. aasta kevad-/suvehooajal, kuid ei saanud seda COVID-19 pandeemia tõttu teha;
- *toetus koolitusele, mis on seotud lühendatud tööaja toetamisega* (Belgia, Portugal). See toetus soodustab kutsekoolituse pakkumist lühendatud tööajaga töötajatele.

Üheksa liikmesriiki taotlesid TERA raames finantsabi COVID-19 kriisiga otseselt seotud tervishoiukulutuste rahastamiseks. Selle kategooria alla kuuluvad:

- COVID-19 erihaiguspuhkus ja/või karantiinipuhkus (Hispaania, Küpros, Läti, Malta, Portugal);
- avaliku sektori tervishoiu- ja ohutusnõuete karmistamisega seotud kulud (Läti, Portugal, Ungari);
- meetmed, mille eesmärk on vähendada töötervishoiu ja tööohutuse rangemate nõuete kulusid erasektoris (Itaalia);
- suuremad kulutused riiklikule tervishoiusüsteemile, sealhulgas personalikulud (nt ületunnitöö ja meditsiinitöötajate lisatasud, täiendavate ajutiste töötajate palkamine (Portugal, Rumeenia, Ungari), haiglate renoveerimistööd (Ungari) ja/või lisaseadmete, kaitsematerjalide, -vahendite ja -tarvikute ostmine (Belgia, Läti, Portugal, Ungari).

Tabel 6. TERA raames toetatavad riiklikud lühendatud tööaja kavad

Liikmesriik	Uus Kava	Alaline kava / ajutine kava	Toetussumma (% palgast)	Tööandja kulud	Tööaja lühendamine
BE	Ei	Alaline (ajutiste muudatustega)	70 %	-	0–100 %
BG	Jah	Ajutine	60 %	40 % tööjõukuludest	50 % või 100 %
CZ	Jah	Ajutine	60–80 %	20–40 % hüvitisest	0–100 %
IE	-	-	-	-	-
EL	Jah	Ajutine	60 %	-	50 % või 100 %
ES	Ei	Alaline (ajutiste muudatustega)	70 %	0–30 % sotsiaalkindlust	0–100 %
HR	Jah	Ajutine	50 %	-	0–100 %
IT	Ei	Alaline (ajutiste muudatustega)	80 %	-	0–100 %
CY	Jah	Ajutine	60 %	-	0–100 %
LV	Jah	Ajutine	50-75 %	-	0–100 %
LT	Jah	Ajutine	30–100 %		0–100 %
HU	-	-	-	-	-
MT	-	-	-	-	-
PL	Jah	Ajutine	50 %	-	20–100 %
PT	Ei	Alaline (ajutiste muudatustega)	66–100 %	0–30 % hüvitisest	0–100 %
RO	Jah	Ajutine	75 %	-	0–100 %
SI	Jah	Ajutine	80 %	0–20 % hüvitisest	50–100 %
SK	Ei	Ajutine (kuid regulaarselt uuendatav)	80 %	-	0–100 %

IV. TERA MÕJU ESIALGNE ANALÜÜS

Selles osas esitatakse esialgne analüüs TERA mõju kohta tööhõivele, riikide rahandusele ja muule.

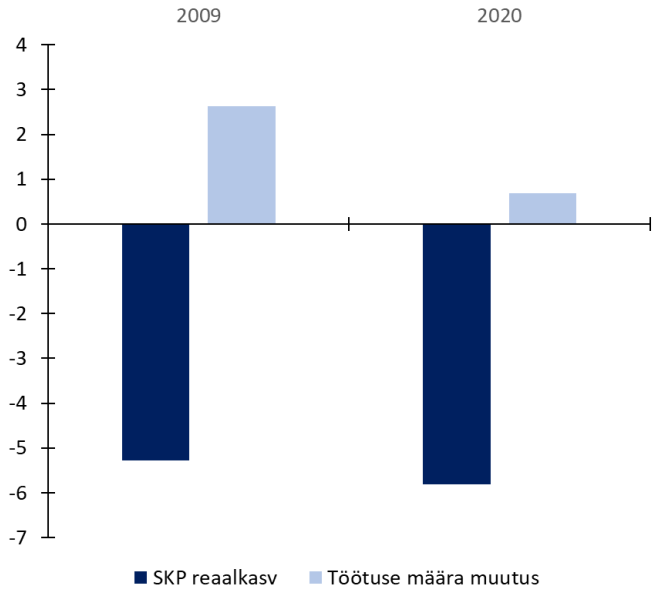
4.1 TERA hinnanguline mõju tööhõivele

Analüüsitakse töötuse määra muutusi toetust saavates liikmesriikides, et anda esimene orienteeriv hinnang pandeemiaga seotud poliitiliste toetusmeetmete, sealhulgas TERA mõjule. TERA eesmärk on aidata liikmesriikidel säilitada COVID-19 pandeemia ajal töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate tööhõive ELis, kaitstes sel viisil kodanikke ja hõlbustades kiiret taastumist pandeemia leevenemise korral. Ehkki oleks raske luua vastupidist stsenaariumi tööturu toimimise kohta TERA puudumisel, uuritakse käesolevas analüüsis SKP ja töötuse

vahelist seost alates pandeemia puhkemisest. Tulemusi tuleks tõlgendada ettevaatusega, sest SKP ja tööhõive suhet mõjutavad mitmesugused tegurid, sealhulgas TERA.

Töötuse määra kasv toetust saavates liikmesriikides oli 2020. aastal selgelt tagasihoidlikum kui ülemaailmse finantskriisi ajal, hoolimata SKP suuremast langusest 2020. aastal (vt joonis 8). Komisjoni 2021. aasta talveprognoosi kohaselt peaks reaalne SKP 2020. aastal TERA raames toetust saanud riikides vähenema 5,8 %. See langus on suurem kui see, mida täheldati ülemaailmse finantskriisi haripunktis 2009. aastal. Samal ajal prognoositakse, et töötuse määr tõuseb 2020. aastal vaid 0,7 protsendipunkti, võrreldes 2,6 protsendipunktilise kasvuga 2009. aastal.

Joonis 8. Reaalse SKP ja töötuse muutused toetust saavates liikmesriikides 2009. ja 2020. aastal

Märkus. Joonisel on esitatud TERA toetust saavate liikmesriikide näitajate aritmeetilised keskmised. 2020. aasta töötuse määr on 2020. aasta igakuiste töötuse määrade keskmine.

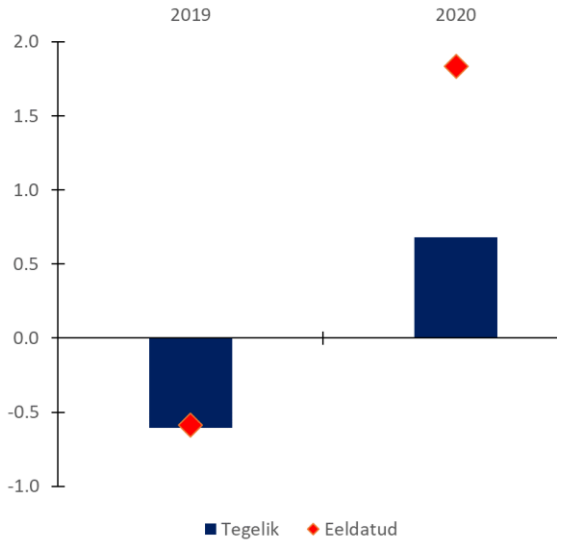
Allikas: *Eurostat; 2020. aasta SKP komisjoni 2021. aasta talveprognoosist.*

SKP muutuste mõju töötusele oli 2020. aastal toetust saavates liikmesriikides oodatust nõrgem (vt joonised 9 ja 10)[29]**.** 2020. aastal kriisi lahendamiseks võetud kiired ja ulatuslikud poliitikameetmed leevendasid SKP vähenemise mõju töötusele. Seetõttu oli töötuse määra kasv enamikus riikides oodatust väiksem[30].

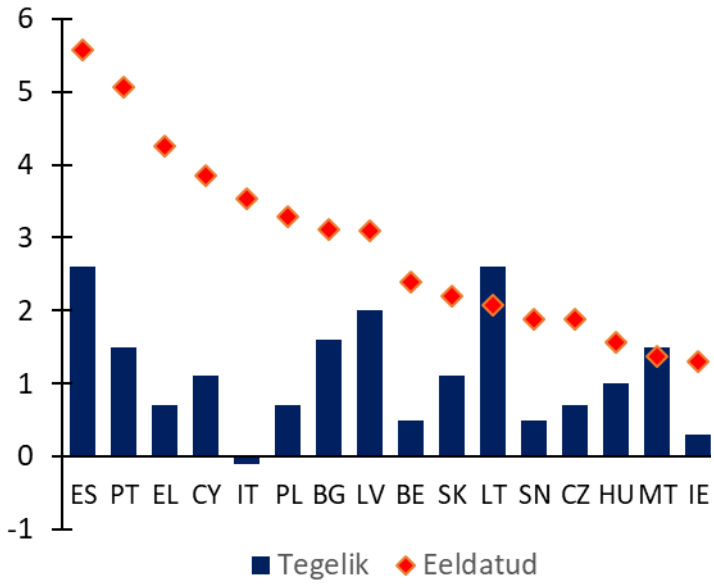
[29] Majanduskasvu muutuste mõju töötusele nimetatakse majandusalases kirjanduses sageli Okuni seaduseks. Selle näol pole tegu mitte teooriapõhise seosega, vaid pigem empiirilise rusikareegliga, mille kohaselt on SKP ja töötuse vahel seos – kui SKP langeb 2–3 %, kasvab töötuse määr ühe protsendipunkti (vt Okun, A.M., „Potential GNP: Its measurement and significance“, Proceedings of the Business and Economic Statistics Section, American Statistical Association, 1962).

[30] Itaalias töötuse määr 2020. aastal koguni kahanes.

Joonis 9. Tegelik ja eeldatav töötuse määra muutus toetust saavates liikmesriikides 2019. aastal ja 2020. aastal

Joonis 10. Tegelik ja eeldatav töötuse määra muutus liikmesriigiti 2020. aastal

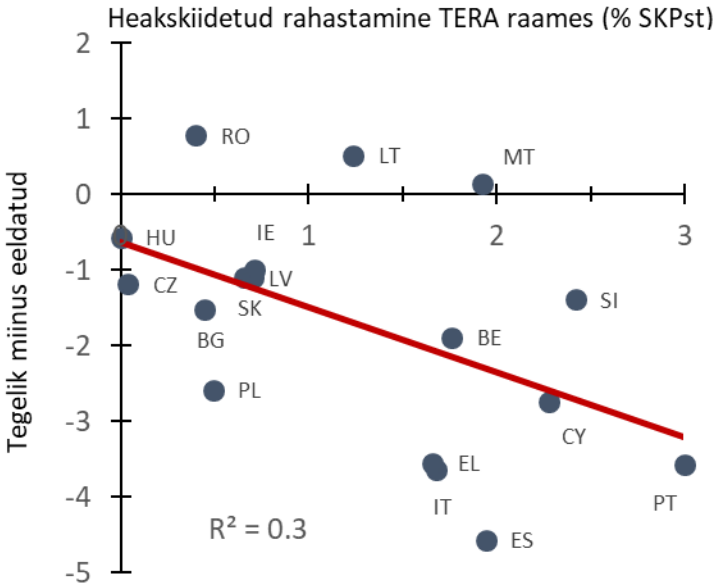

Märkus. Y-telg: töötuse määra eeldatav muutus vastab prognoosile, mis tuleneb valimi regressioonimudelist toetust saavate liikmesriikide kohta (joonis 9) ja riigipõhisest regressioonimudelist (joonis 10) ajavahemikul 1999–2019. Analüüs põhineb Okuni seaduse kohasel lähenemisviisil, kus sõltuv muutuja tähistab muutust töötuse määras ja sõltumatu muutuja osutab SKP reaalkasvule. See valem väljendab tööturu riigipõhiseid (ajas muutumatuid) näitajaid riigipõhise mõju kaudu ja valimi ühisnäitajaid ajapõhise mõju kaudu. Tulemusi ei näi mõjutavat ka täiendavate sõltumatute muutujate kasutamine, nagu tööhõivekaitset käsitlevad õigusaktid ja muutused tööjõus osalemise määras. See valem väljendab toodangu endogeensust, kasutades üldistatud momentide meetodi esimese erinevuse hinnangufunktsiooni. Horvaatiat ei ole andmete kättesaadavusega seotud põhjustel arvesse võetud. Võrreldes hiljutiste Okuni seadust käsitlevate uuringutega[31] on selle analüüsi eeliseks keskendumine ainult TERA toetusesaajatele ja püüd siduda tegeliku ja prognoositava töötuse erinevus TERA toetuse summaga.
Allikas: *komisjoni 2020. aasta sügisprognoos, 2020. aasta töötuse koondandmed Eurostatilt (vt märkus joonise 8 juurde).*

Töötuse määra tagasihoidlikuma suurenemise peamine põhjus 2020. aastal olid poliitilised toetusmeetmed, sealhulgas TERA (joonis 11). Esialgsete andmete kohaselt on töötuse eeldatust väiksem kasv osaliselt tingitud lühendatud tööaja kavade laialdasest kasutamisest, sealhulgas TERA raames toetust saavates liikmesriikides. See aitas säilitada tööhõivet ja piiras töötuse kasvu. Muud tegurid on seotud asjaoluga, et inimesed ei saanud aktiivselt otsida või neid takistati otsimast tööd suure osa majanduse seiskumise tõttu.

[31] Vt näiteks „Tööturu ja palkade suundumused 2020. aastal“, 3. peatükk, (Euroopa Komisjon 2020).

Joonis 11. Töötuse määra 2020. aasta muutuse ja TERA heakskiidetud rahastamise vaheline suhe

Märkus. Y-telg: töötuse määra eeldatav muutus saadakse joonisel 10 esitatud riigipõhisest regressioonimudelist ning seda on selgitatud joonistele 9 ja 10 lisatud märkuses.
Allikas: *Komisjoni 2020. aasta sügisprognoos.*

4.2 TERA mõjutegurid: arutelu ja uuringupõhised tulemused.

TERA mõju ulatub kaugemale töökohtade säilitamisest. Võib täheldada kolme täiendavat mõju: usalduse suurendamine ELis, ELi toetus lühendatud tööaja kavadele ja nende rakendamise edendamine ning liikmesriikidele antav võimalus kulutada tööhõive toetamisele rohkem kui muidu. Neid mõjusid on aga raske empiiriliselt hinnata.

Esiteks on TERA suurendanud üldist usku sellesse, et EL suudab enneolematule kriisile tulemuslikult reageerida. Liikmesriikide suutlikkus jõuda kokkuleppele TERA asjus – mis on ELi toimimise lepingu artikli 122 kohane uus ja innovaatiline finantsabi, millel on selge sotsiaalne mõõde ja majanduslik põhjendus – ning ELile vabatahtlike tagatiste andmine selle rahalise stabiilsuse tagamiseks saatis tugeva signaali, et EL suudab uut liiki kriisidele tulemuslikult ja kiiresti reageerida. Samuti aitas see kaasa järgnenud taasterahastu „NextGenerationEU“ väljakuulutamisele. Seejuures esitas komisjon 2020. aasta mais ettepaneku taaste- ja vastupidavusrahastu kohta, mille nõukogu ja Euroopa Parlament lõpuks 2021. aasta veebruari alguses vastu võtsid. See ühine suutlikkus COVID-19 puhangust tingitud kriisile kiiresti reageerida ning uute erakorraliste rahastamisvahendite, sealhulgas TERA loomine aitasid tõenäoliselt kaasa majandustegevuses osalejate usalduse suurendamisele ELis, liikmesriikide riigivõlakirjade intressivahede vähendamisele ja ELi majanduskasvu väljavaadete

parandamisele[32]. Seega võiks TERA käsitleda kui vahendit, mis tagab eelarvepoliitika toetamiseks vajalike summade kaasamise, et aidata nii toetava eelarvepoliitika kui ka rahapoliitika kaudu kaasa kriisi tagajärgede leevendamisele.

Teiseks on Euroopa Liit TERA kaudu toetanud ja edendanud lühendatud tööaja poliitika rakendamist liikmesriikides. Andes liikmesriikidele finantsabi, et aidata neil rahastada pandeemiast mõjutatud ettevõtete lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, eelkõige füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks, julgustas TERA liikmesriike viima ellu vastavat poliitikat, mis on ühtlasi kooskõlas 2020. aasta tööhõivesuunistega. Koos Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondi, ning koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuste (CRII ja CRII+) kaudu antava toetusega võimaldas TERA liikmesriikidel olla kavandatavas poliitikas ambitsioonikam.

Enamik toetust saavatest liikmesriikidest märkis, et TERA mängis rolli uue lühendatud tööaja kava vastuvõtmise või olemasoleva kava muutmise üle otsustamisel[33]. Üheksa liikmesriiki lõi COVID-19 kriisile reageerimiseks uue lühendatud tööaja kava[34] ja neli liikmesriiki muutis olemasolevat lühendatud tööaja kava[35]. Enamik neist kavadest võeti kasutusele või neid muudeti 2020. aasta märtsis, veidi enne seda, kui komisjon tegi ettepaneku TERA kohta. Sellest ajast alates on Kreekas, Rumeenias, Sloveenias ja Ungaris võetud kasutusele uued kavad; Hispaania ja Itaalia samas on olemasolevaid kavasid täiendavalt muutnud (vt 1. lisa tabel A.1)[36].

Samuti võimaldas TERA mõnel liikmesriigil olla ambitsioonikam meetmete puhul, mis sarnanevad lühendatud tööaja kavadega. Kõik liikmesriigid (v.a Bulgaaria ja Horvaatia) taotlesid TERA finantsabi ka lühendatud tööaja kavadega samalaadsetele kavadele, mis hõlmavad toetust füüsilisest isikust ettevõtjatele ja muid töökohtade säilitamise meetmeid. Mõned liikmesriigid olid need meetmed kasutusele võtnud enne TERA ettepanekut ja mõned hiljem[37]. Enamik vaadeldud liikmesriike võttis lühendatud tööaja kavadega sarnanevad uued

[32] Euroopa Keskpanga laiendatud varaostud pandeemia majandusmõjude ohjeldamise erakorralise varaostukava raames aitasid samuti selgelt vähendada ebakindlust turgudel. Lisaks sellele on Euroopa Keskpanga 7. jaanuari 2021. aasta majandusbülletääni kohaselt programm „NextGenerationEU“ ja TERA aidanud tõenäoliselt kaasa intressivahede vähenemisele, parandades liikmesriikide majanduskasvu ja eelarveväljavaateid ning suurendades riskivalmidust (https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/eb202008.et.html).

[33] Selleks et paremini mõista, kuidas võis TERA COVID-19 pandeemia raames riiklikul tasandil mõjutada lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmete loomist ja kasutamist, küsis komisjon tööhõivekomiteele esitatud küsimustiku kaudu otse liikmesriikide ametiasutustelt nende arvamust. TERA raames toetust taotlenud 19 liikmesriigist on küsimustikule vastanud 15.

[34] Bulgaaria, Horvaatia, Kreeka, Küpros, Leedu, Läti, Rumeenia, Sloveenia ja Ungari. Ungari otsustas võtta COVID-19 kriisile reageerimiseks kasutusele uue lühendatud tööaja kava, mille rahastamisel tugineti CRII ja CRII+ raames Euroopa struktuuri- ka investeerimisfondidele, ega taotlenud selle jaoks TERA toetust.

[35] Belgia, Hispaania, Iirimaa ja Itaalia. Iirimaa ei taotlenud TERA toetust oma olemasoleva lühendatud tööaja kava (mis loodi tööotsijate hüvitiste raames) rahastamiseks.

[36] Tabel II.1 põhineb teabel, mille liikmesriigid esitasid TERA finantsabi taotlustes. Selles antakse ülevaade lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid käsitlevate õigusaktide kuupäevadest.

[37] Samalaadsed kavad võeti vastu enne 2. aprilli (Iirimaal, Kreekas, Küprosel, Poolas ja Sloveenias), pärast 2. aprilli (Hispaanias, Tšehhis ja Ungaris) või muudel kriisi arenguetappidel 2020. aasta märtsist juulini (Belgias, Itaalias, Leedus, Lätis, Maltal ja Rumeenias, vt tabel II.1).

kavad kasutusele selleks, et saada kasu võimalikust TERA rahastusest[38]. Lisaks aitas TERA toetuse kättesaadavus kolmes liikmesriigis suurendada nende kavade jaoks eraldatud eelarvet.

Kolmandaks julgustas TERA ühe esimese ELi poliitilise reageerimismeetmena liikmesriike võtma suuremaid laene ja kulutama rohkem kui muidu. Samuti võimaldas TERA neil säilitada või suurendada avaliku sektori kulutusi tööhõive toetamisele. Selline mõju tekib eriti juhul, kui rahastamine on kättesaadav väga madalate intressimääradega ja seda pakutakse piisavalt pika tähtajaga, nagu see on TERA puhul. Liikmesriigid võivad võtta täiendavat laenu kas lühendatud tööaja kavade või muude pandeemiaga seotud poliitikameetmete raames, sest TERA raames antav finantsabi võimaldab neil ühtlasi suunata lühendatud tööaja kavade jaoks kavandatud vahendid muudesse laiematesse poliitikavaldkondadesse, et tulla toime pandeemia sotsiaal-majandusliku mõjuga.

Enamik toetust saavatest liikmesriikidest märkis, et TERA toetus mängis rolli lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmete hõlmavuse ja antava toetuse määra ajutisel suurendamisel ning COVID-19 kriisiga toimetuleku poliitika üldisel rahastamisel.[39] Kuus liikmesriiki märkisid, et nende lühendatud tööaja kavade eelarvet suurendati pärast seda, kui komisjon tegi ettepaneku luua TERA. Kahel juhul leiti, et TERA-l oli otsusele suur mõju.

4.3 Otsese finantsmõju analüüs: hinnangulised intressisäästud.

Mitu liikmesriiki on saanud tänu TERA finantsabile intressisääste. TERA laenud pakkusid liikmesriikidele lühendatud tööaja kavade või samalaadsete meetmete rahastamiseks madalamaid intressimäärasid kui riikide enda emiteeritud võlakohustused. TERA sotsiaalseid võlakirju emiteeriti väga madala intressimääraga, isegi pikkade tähtaegade puhul, tulenevalt ELi AAA-krediidireitingust ja võlakirjade likviidsusest.

Hinnanguliselt on liikmesriigid TERA esimese nelja emissiooniga, st kuni väljamaksete tegemiseni 2. veebruaril 2021, säästnud kokku 5,8 miljardit eurot. See summa suureneb edasiste väljamaksete käigus. Seega on esitatud hinnangute puhul tõenäoliselt tegu alampiiriga ja ülejäänud 36,8 miljardi euro väljamaksmisel sääst suureneb. Tabelis 7 on esitatud intressisäästu jaotus liikmesriikide kaupa ning tekstikastis 1 on lähemalt selgitatud metoodikat[40].

Tekstikast 1. Intressisäästu arvutamine

Esimese nelja tehinguga emiteeritud 53,5 miljardi euro puhul jäi tootlus tänu komisjoni saavutatud soodsatele tingimustele vahemikku –0,51 % kuni +0,32 % sõltuvalt tagasimaksetähtajast ja emiteerimise kuupäevast. Need tingimused kanti otse üle

[38] Vt joonealune märkus 33.

[39] Vt joonealune märkus 33.

[40] TERA oli üks esimesi enneolematult ulatuslikest meetmetest, mida EL enneolematule kriisile reageerimiseks võttis. Kõik need reageerimismeetmed on olnud väga tähtsad, et hoida valitsemissektori võlga erakordselt madalal tasemel nendes liikmesriikides, kes on TERA suurimad toetusesaajad. Hinnangutes ei ole võetud arvesse uute erakorraliste vahendite, sealhulgas TERA võimalikku lisamõju majandustegevuses osalejate kindlustundele ja liikmesriikide riigilaenude intressivahedele (vt joonealune märkus 32).

liikmesriikidele antud kompensatsioonilaenudele. Liikmesriikide endi rahastamistingimused olid väljamaksete tegemise ajal üldiselt ebasoodsamad kui komisjoni omad. Seetõttu tõid TERA raames välja makstud laenud liikmesriikidele kaasa intressisäästu.

Säästu arvutamisel eeldatakse, et TERA laenude puudumisel oleksid liikmesriigid laenude väljamaksmise päeval emiteerinud ELi TERA võlakirjadega samasuguste tunnustega võlakirju (tähtaja ja kupongiintressi poolest). Iga ELi TERA võlakirja emissioonihinna ja selle võrdlusvõlakirja emissioonihinna vahe, korrutatuna laenusummaga, annab hinnangulise intressisäästu. Erinevus sõltub riiklike ja ELi TERA tulukõverate vahest väljamakse ajal ja iga laenu tähtajastruktuurist.

TERA laenude keskmine tagasimaksetähtaeg on kõigis liikmesriikides alla 15 aasta, kuid selle lähedal, ning keskmine erinevus riikliku ja ELi TERA tootluse vahel on ligikaudu 0,8 protsendipunkti. Selle tulemusena on kogu intressisääst laenuperioodi vältel hinnanguliselt 5,8 miljardit eurot ehk ligikaudu 11 % väljamakstud summast 15 liikmesriigis, kes said väljamakseid kuni 2. veebruarini 2021 (vt tabel 6). Suurema vahe või suuremate väljamaksetega liikmesriigid said komisjoni pakutud soodsatest tingimustest kõige rohkem kasu.

Tabel 7. Intressisääst liikmesriikide kaupa

Liikmesriik	Väljamakstud summa (mld eurodes)	Keskmine intressivahe	Keskmine tagasimaksetähtaeg	Intressisääst (mld eurodes)	Intressisääst (% väljamakstud summast)
Belgia	4,0	0,11	14,9	0,098	2,4
Küpros	0,5	0,64	14,7	0,048	10,1
Kreeka	2,7	0,74	14,8	0,264	9,7
Hispaania	11,0	0,44	14,9	0,850	7,7
Horvaatia	0,5	1,16	13,3	0,082	16,1
Ungari*	0,5	2,53	14,7	0,154	30,5
Itaalia	21,0	0,98	14,0	2,835	13,5
Leedu	0,3	0,10	13,3	0,005	1,8
Läti	0,2	0,19	14,8	0,006	3,2
Malta	0,1	0,63	13,3	0,012	9,7
Poola	5,3	0,41	14,9	0,355	6,7
Portugal	3,0	0,57	14,6	0,242	8,1
Rumeenia	3,0	2,19	14,6	0,824	27,5
Sloveenia	1,1	0,23	14,8	0,047	4,3
Slovakkia	0,3	0,09	14,6	0,004	1,3
Kokku	**53,5**	**0,76**	**14,5**	**5,826**	**10,9**

Märkus. Intressisääste arvutatakse võlakirjade kaupa ning liidetakse emissioonikuupäevade ja tähtaegade lõikes. Liikmesriigid on laenanud ELilt erineva keskmise tähtajaga. Liikmesriikides, kus suur osa laenudest võeti väga pika või pika tähtajaga, kipub kogu intressisääst olema suurem kui keskmise intressivahe ja keskmise tähtaja korrutis. Selle põhjuseks on asjaolu, et intressivahe ja tähtaeg on üldiselt positiivses korrelatsioonis, st ELi TERA tulukõverad kipuvad olema riiklike tulukõveratega võrreldes madalamad.

** Ungaris puudub eurodes nomineeritud võlakirjade tulukõver. Selle asemel on kasutatud omavääringus tulukõverat.*

5 ERAKORRALISTE SÜNDMUSTE JÄTKUMINE, MIS ÕIGUSTAB TERA MÄÄRUSE KOHALDAMIST

TERA määruses nõutakse ka, et komisjon esitaks aruande TERA kohaldamist õigustavate erandlike sündmuste jätkumise kohta.[41] Seoses nakkuste uue sagenemisega alates sügisest on jäänud püsima erakorralised asjaolud, mis tingisid TERA loomise ja erakorralised tööhõivemeetmed kodanike toetamiseks. COVID-19 juhtumid on Euroopas alates 2020. aasta sügisest taas sagenenud, sealhulgas on ilmunud uued, nakkavamad tüved, mis on toonud kaasa piirangute märkimisväärse karmistamise. 25. veebruari 2021. aasta seisuga oli viiruse viimase 14 päeva haigestumus ELi/EMP riikides 100 000 elaniku kohta 283, mis on rohkem kui poole väiksem kui 2020. aasta novembris, kuid ikkagi tunduvalt suurem kui eelmise aasta suvel, mil piiranguid esimest korda lõdvendati[42]. Haiglad ja intensiivraviüksused on töötanud 2021. aasta alguses paljudes liikmesriikides suutlikkuse piiril või selle lähedal.

Piirangute karmistamine on peatanud majanduse taastumise pärast majandustegevuse elavnemist 2020. aasta kolmandas kvartalis. Kuigi majanduslik mõju ei ole olnud nii ränk kui pandeemia esimese laine ajal, kuna kasutusele on võetud sihipärasemad piirangud ning ettevõtjad ja üksikisikud on nendega kohanenud, on majanduse taastumine siiski peatunud. 2020. aasta neljandas kvartalis kahanes reaalne SKP ELis eelneva kvartaliga võrreldes 0,4 %, olles kolmandas kvartalis kasvanud 11,5 %. Kuna kogu Euroopas on endiselt kasutusel tõkestamismeetmed, prognoositakse 2021. aasta esimeses kvartalis täiendavat kahanemist. Komisjoni 11. veebruaril 2021 avaldatud talveprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv ELis 2021. aastal 3,7 %, pärast enneolematut langust 6,3 % võrra 2020. aastal. [43] Seega jääks SKP 2021. aasta lõpus 2,8 protsendipunkti allapoole kriisieelset 2019. aasta taset.

Tööstuse jõulisele taastumisele vastandub teenusteturu vähene aktiivsus. ELi tööstustoodang taastus 2020. aasta neljandas kvartalis veelgi, saavutades peaaegu kriisieelse taseme. Jaemüük, mis oli suvel täielikult taastunud, vähenes aga sügisel taas, sest ELis karmistati piiranguid, samal ajal kui mõned teenused, nt turism, ei taastunudki 2020. aasta märtsi esimesest vapustusest.

Hiljutised piirangud on jällegi tugevalt mõjutanud tööjõumahukaid sektoreid, nagu majutus, meelelahutus ja turism. Sanitaarpiirangud mõjutavad neid tööjõumahukaid sektoreid ikka veel tugevalt. Rahuldamata vajadus tööhõive järele, st tööturu lõtk, osutab tõsisele mõjule[44]. Lisaks prognoositakse, et töötuse määr suureneb 2021. aastal, sest tööhõivetoetused kaotatakse ja inimesed hakkavad aktiivselt tööd otsima, kui majandus taasavaneb[45].

Kuigi eeldatakse, et majandusaktiivsus suureneb teises kvartalis mõõdukalt ja kolmanda kvartali jooksul hoogsamalt, on majanduse väljavaadetega seonduvad riskid ja ebakindlus endiselt suured. Positiivsed riskid on peamiselt seotud võimalusega, et vaktsineerimisega

[41] Vt TERA määruse artikli 14 lõige 1.

[42] Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse andmed: https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/data-national-14-day-notification-rate-covid-19

[43] Euroopa majandusprognoos, talv 2021 (vahearuanne), European Economy: Institutional Papers, nr 144, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip144_en_1.pdf

[44] Tööturu lõtku all on mõeldud töötute, vaeghõivatud osalise tööajaga töötajate, tööd otsivate, kuid mitte kohe tööleasumiseks valmis isikute ning tööleasumiseks valmis, kuid tööd mitteotsivate isikute summat, väljendatuna protsendina laiendatud tööjõust. Täpsema teabe saamiseks vt Euroopa Komisjoni 2021. aasta talveprognoos.

[45] Vastavalt Euroopa Komisjoni 2020. aasta sügisprognoosile.

suudetakse tõkestamismeetmeid praegu prognoositavast kiiremini lõdvendada, mis tähendaks varasemat ja tugevamat taastumist. Majanduskasvule võib kasuks tulla ka suur kuhjunud nõudlus tänu rekordiliselt suurtele kodumajapidamiste säästudele, vähestele rahastamiskuludele ja toetavale poliitikale. Negatiivse poole pealt võivad uued tüved või vaktsiinide aeglane kasutuselevõtt lükata edasi tõkestamismeetmete tühistamise, mis võib usaldust kahjustada ning tuua kaasa täiendava ettevaatussäästude kogumise ja investeerimisotsuste edasilükkamise. See rõhutab vajadust mitte loobuda majanduse ja tööhõive poliitilisest toetamisest, et vältida sügavamaid kahjustusi Euroopa majandus- ja sotsiaalstruktuuris[46]. Asjakohased poliitikameetmed hõlmavad lühendatud tööaja kavasid, mis on TERA raames abikõlblikud, ning ka neid, millega edendatakse töökohtade loomist ja vahetamist kooskõlas komisjoni soovitusega toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete kohta[47].

TERA on mõeldud *ajutise* vahendina ja üle 90 % selle vahenditest on juba kulukohustustega seotud. Sellise poliitika säilitamine, mille eesmärk on hoida inimesi nende praegusel töökohal kauem, kui asjaolud seda õigustavad, võib majanduse taastumist pärssida, mitte soodustada. Kui hädaolukord 2021. aasta jooksul taandub, võib olukord nõuda muid meetmeid, eelkõige aktiivset tööturupoliitikat, näiteks värbamisstiimuleid ja ettevõtlustoetust, oskuste täiendamise ja ümberõppe võimalusi ning tööhõivetalituste suuremat toetust.

6 ELI TERA SOTSIAALSETE VÕLAKIRJADE RAAMISTIKU KOHASED ANDMETE ESITAMISE KOHUSTUSED

Selles osas esitatakse asjakohane aruandlus ELi TERA sotsiaalsete võlakirjade raamistiku (edaspidi „raamistik“) punkti 2.4 alusel. See hõlmab andmete esitamist TERA tulude jaotuse kohta toetust saavate liikmesriikide ja abikõlblike sotsiaalkulutuste põhiliikide kaupa ning mõjuaruandeid.

TERA loomine on olnud ühtlasi osa ELi tööst kestliku rahastamise heaks, edendades sotsiaalsete võlakirjade turu arengut. 7. oktoobril 2020 teatas komisjon, et emiteerib kõik TERA võlakirjad sotsiaalsete võlakirjadena, ning võttis vastu ELi sotsiaalsete võlakirjade raamistiku. Sotsiaalsed võlakirjad pakuvad investoritele vara, millest saadavat tulu kasutatakse positiivsete sotsiaalsete tulemuste saavutamiseks.

Raamistik annab investoritele kindluse, et peetakse kinni Rahvusvahelise Kapitaliturgude Assotsiatsiooni põhimõtetest sotsiaalsete võlakirjade kohta[48]. Viimaste eesmärk on tagada, et TERAst saadavat tulu kasutatakse sihtotstarbeliste sotsiaalpoliitiliste meetmete rahastamiseks. Raamistiku punktis 2.4 on sätestatud kohustus esitada aruandeid mitme aspekti kohta, et tagada läbipaistvus, eelkõige TERAst saadava tulu jaotamise ja mõju kohta.

[46] Komisjoni teatises nõukogule „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“ (COM(2021)105) on öeldud, et „tuleks vältida eelarvetoetuse enneaegset lõpetamist. Eelarvepoliitika on tõhus vahend, eriti ebakindlas keskkonnas. Eelarvetoetuse enneaegse lõpetamisega kaasnevad riskid on suuremad kui toetusmeetmete liiga pikaaegse kohaldamisega seotud riskid.“

[47] https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23699&langId=en

[48] https://www.icmagroup.org/assets/documents/Regulatory/Green-Bonds/June-2020/Social-Bond-PrinciplesJune-2020-090620.pdf

Esiteks tuleks eraldiste puhul esitada TERA tulude jaotus toetust saavate liikmesriikide ja abikõlblike sotsiaalkulutuste põhiliikide kaupa. Igale liikmesriigile eraldatud ja väljamakstud tulu jaotus on esitatud käesoleva aruande punktis II.ii. 2021. aasta veebruari seisuga on viis liikmesriiki saanud kätte neile nõukogu poolt eraldatud kogusumma, kaks liikmesriiki ligikaudu kolm neljandikku ja kaheksa liikmesriiki ligikaudu poole kogusummast. Punktis III.1 on kirjeldatud kõigi TERAst toetust saavate liikmesriikide eraldisi abikõlblike kululiikide kaupa, st tööturu ja tervishoiuga seotud meetmete arvestuses. Kokku eraldatakse tööturumeetmetele 94 miljardit eurot ehk 95 % avaliku sektori kulutustest. See osakaal jääb samaks, kui jätta välja Bulgaaria, Iirimaa ja Tšehhi, kes ei ole veel väljamakseid saanud.

Teiseks kohustus komisjon esitama iga kuue kuu järel aruande TERAst saadavate tulude mõju kohta, tuginedes teabele, mille toetust saavad liikmesriigid peavad esitama kavandatud avaliku sektori kulutuste rakendamise kohta. See võib hõlmata näiteks andmeid rahastatud poliitikaga hõlmatud või toetatud inimeste ja ettevõtete arvu kohta. Raamistikus märgitakse, et see aruandlus sõltub liikmesriikide esitatud teabe kvaliteedist ja üksikasjalikkusest. Käesoleva aruande punktis III.2 esitatakse hinnangud rahastamisvahendiga hõlmatud töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate osakaalu kohta. 2020. aastal toetas TERA toetust saavates liikmesriikides hinnanguliselt veerandit töötajatest ja füüsilisest isikust ettevõtjatest.

TERA mõju analüüsitakse ka käesoleva aruande IV peatükis. Sealt on näha, et töötus ei kasvanud toetust saavates liikmesriikides 2020. aastal nii palju, kui eeldati, võttes arvesse SKP märkimisväärset langust, mis viitab TERA panusele töökohtade kao ärahoidmisel. Samuti on seal käsitletud TERA muud positiivset mõju, sealhulgas usalduse suurenemist ELi majanduse vastu, ambitsioonikate lühendatud tööaja kavade edendamist ja liikmesriikide intressisäästu.

Üldiselt on liikmesriikidele eraldatud ja välja makstud TERA tulu suunatud avaliku sektori kulutuste tarbeks, mida tehakse lühendatud tööaja kavadele ja samalaadsetele meetmetele. Seega on neid vahendeid kasutatud sotsiaalpoliitiliste meetmete rahastamiseks, mis on kooskõlas sotsiaalsete võlakirjade otstarbega.

1. lisa. Ülevaade lühendatud tööaja kavadest ja samalaadsetest meetmetest

Tabel A.1. Lühendatud tööaja kavad ja samalaadsed meetmed liikmesriikide kaupa

Riik	**Lühendatud tööaja kavad**				**Lühendatud tööaja kavaga samalaadsed kavad** (õigusaktide kuupäevad, kui need on kättesaadavad, TERA toetustaotluste alusel)		
	Uus või olemasolev kava	**Õigusakti kuupäev**	**Nimi**	**Kava liik**	**Füüsilisest isikust ettevõtjad**	**Tööjõukulude toetamine**	**Töötajate kaitse**
BE	Olemasolevat kava on COVID-19 tõttu pikendatud/muu	30. märts 2020	*„Chômage temporaire / tijdelijke werkloosheid“*	Alaline	20. ja 23. märts, 6., 7. ja 10. aprill, 12. juuni, 20. juuli 2020	23. aprill, 14. mai, 19. juuni 2020	7. aprill, 13. mai 2020
BG	Uus kava	30. märts (algne õigusakt) ja 2. juuli 2020 (pikendus)	60–40 kava	Ajutine	-	-	-
CY	Uued kavad	(kuupäev ei ole teada)	Kava, millega toetatakse äriühinguid nende tegevuse täieliku peatumise korral, kava, millega toetatakse äriühinguid nende tegevuse osalise peatumise korral	Ajutine	Jah (kuupäev ei ole teada)	Jah (kuupäev ei ole teada)	Jah (kuupäev ei ole teada)
CZ	Uus kava	31. märts 2020	Viirusetõrjeprogramm – variandid A ja B	Ajutine	19., 26. ja 31. märts, 9. aprill, 4. ja 18. mai 2020	8. juuni 2020	-
EL	Uued kavad	14. märts 2020; 14. juuni 2020.	Lühendatud tööaja kava „*Synergasia*“; erihüvitis töötajatele, kelle töölepingud on peatatud	Ajutine	20. märts 2020	14. märts 2020	-

Riik	**Lühendatud tööaja kavad**				**Lühendatud tööaja kavaga samalaadsed kavad** (õigusaktide kuupäevad, kui need on kättesaadavad, TERA toetustaotluste alusel)		
	Uus või olemasolev kava	**Õigusakti kuupäev**	**Nimi**	**Kava liik**	**Füüsilisest isikust ettevõtjad**	**Tööjõukulude toetamine**	**Töötajate kaitse**
ES	Olemasolevat kava on COVID-19 tõttu pikendatud/muudetud	17. märts, 12. mai, 26. juuni 2020	„*Expediente de Regulación Temporal de Empleo*“	Alaline	17. märts, 31. märts, 26. juuni 2020	12. ja 17. märts, 21. aprill, 12. mai, 26. juuni 2020	
HR	Uued kavad	30. märts 2020; jätkukava kiideti heaks 2020. aasta teisel poolel	Töökohtade säilitamise toetused COVID-19st mõjutatud sektorites; abi lühendatud tööaja korral	Ajutine	-	-	-
HU	Uus kava (Euroopa Sotsiaalfondi toetusega, ei vasta TERA toetuse saamise tingimustele)	10. aprill, 17. juuni 2020	Lühendatud tööaja kava	Ajutine	13. mai, 22. juuni,	18. ja 23. märts	23. märts
IE	Olemasolev kava	-	(Osaajaga) tööotsija hüvitis	Alaline	-	*Ajutine palgatoetuskava „Temporary wage subsidy scheme“*, 26. märts 2020	-
IT	Olemasolevat kava on COVID-19 tõttu pikendatud/muudetud	17. märts 2020, 19. mai 2020 ja täiendavad pikendamised	*„Cassa integrazione guadagni“*	Alaline	17. märts 2020, 19. mai 2020 ja täiendavad pikendamised		
LT	Uus kava	19. märts	Palgatoetus sundpuhkuse	Ajutine	19. märts 2020, 1.	15. mai 2020	

Riik	Lühendatud tööaja kavad				Lühendatud tööaja kavaga samalaadsed kavad (õigusaktide kuupäevad, kui need on kättesaadavad, TERA toetustaotluste alusel)		
	Uus või olemasolev kava	**Õigusakti kuupäev**	**Nimi**	**Kava liik**	**Füüsilisest isikust ettevõtjad**	**Tööjõukulude toetamine**	**Töötajate kaitse**
		2020	ajal		august 2020		
LV	Uus kava	26. märts 2020	Hüvitis sundpuhkusel töötajatele	Ajutine	31. märts 2020	21. märts 2020	
MT	-	-	-	-	-	*Ajutine palgatoetuskava „Temporary wage subsidy scheme“*, 13. aprill 2020	25. märts 2020
PL	Uus kava	2. märts	Toetused lühendatud tööaja eest	Ajutine	2. märts	2. märts	-
PT	Olemasolevat kava on COVID-19 tõttu (ajutiselt) pikendatud/muudetud	26. märts 2020	Tööhõive säilitamise toetamine	Alaline	13. märts, 6. juuni 2020	26. märts, 6. juuni, 19. juuni, 30. juuli, 31. detsember 2020	13. märts, 26. märts, 19. juuni, 30. juuli, 31. detsember 2020
RO	Uued kavad	21. märts 2020, 29. mai 2020, 7. august 2020	Tehniline töötus, paindlik töökorraldus	Ajutine	18. märts 2020, 7. august 2020	-	-
SI	Uued kavad	28. märts 2020, 30. mai 2020	Palgahüvitisel põhinev töökoha säilitamise kava ja lühendatud tööaja kava	Ajutine	28. märts 2020	28. märts 2020	-
SK	Olemasolevat kava on COVID-19 tõttu pikendatud/muudetud	(kuupäev ei ole teada)	Lühendatud tööaja kava	Ajutine	Jah (kuupäev ei ole teada)	-	-